

ШАНЪ АЖУРОНОМАНИ

Банк ходимлари ва тadbиркорларнинг ҳафталик газетаси

ISSN 2010-6602

Сайтимизга утиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

1995 йил январдан бошлаб нашр этилмоқда

№ 8 (1083), 2017 йил 23 февраль

2017 йил – ХАЛҚ БИЛАН МУЛОҚОТ ВА ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ

«Трастбанк»: аҳолига янада яқинлашиб

Мамлакатимизда кичик бизнес ва хусусий тadbиркорлик ҳар томонлама қўллаб-қувватланиб, соҳа ривожига кенг йўл очиб берилиши натижасида бугунги тараққиётимизнинг негизи бўлмиш тadbиркорлик соҳасининг юртимиз ялпи ички маҳсулотидagi улуши 56,5 фоизга етгани, иш билан банд аҳолининг 78 фоизи айнан шу тармоқда фаолият кўрсатаётганини кўриш мумкин.

Юртимизда хусусий тadbиркорликни янада ривожлантириш аҳоли бандлигини кенг миқёсда таъминлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Президентимиз ташаббуси билан айна пайтда барча тижорат банклари томонидан республикаимиз бўйлаб «оддий аҳолини тadbиркор қилиш» лойиҳаси доирасидagi тadbирлар қизғин суръатда олиб борилмоқда.

Хусусан, жорий Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатларини йилнинг дастлабки кунларидан «Трастбанк» хусусий ақ-

циядорлик банкининг ходимлари Жиззах вилоятининг уста дехқон, боғбону соҳибкорлар, чорвадорлар маскани – Фориш тумани аҳолисини яқка тартибдagi тadbиркорликка кенг жалб қилиш, шахсий томорқаларидан самарали фойдаланишини ташкил этиш мақсадида ишлаб чиқилган имтиёзли кредит хизматлари тўғрисида батафсил маълумотларни тақдим этиб, бу йўлда ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш чора-тadbирларини аниқ режа асосида бошлаб юбордилар.

(Давоми 2-бетда.)

2017-2021 йилларга мўлжалланган Ҳаракатлар стратегияси –

Ўзбекистонимизнинг фаровонлиги, тинчлиги, хавфсизлиги ҳамда фуқароларнинг бахт-саодати ва иқболлини белгилаб берди

Жорий йилнинг 7 февраль куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги ПФ-4947-сонли Фармони қабул қилиниб, унда Ўзбекистон тараққиётининг келгуси беш йилга мўлжалланган устувор йўналишлари аниқ белгилаб берилди.

Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, ушбу Стратегия бугунги кунда аҳоли ва тadbиркорларни ўйлантираётган долзарб масалаларни комплекс ўрганиш ҳамда амалдаги қонунчилик, ҳуқуқни қўллаш амалиёти ва хорижий тажрибани таҳлил қилиш якунлари бўйича ишлаб чиқилди.

Лойиҳаларни тайёрлаш давомида аҳолининг кенг қатламлари орасида қизғин муҳокамалар олиб борилди. Лойиҳалар муҳокама учун турли ахборот майдонларига жойлаштирилди, уларнинг натижасида кўплаб таклиф ва мулоҳазалар келиб тушди. Хусусан, лойиҳаларнинг «Қонун ҳужжатлари таъсирида баҳолаш тизими» портали (regulation.gov.uz)да йўлга қўйилган жамоатчилик муҳокамасининг якуний натижалари

бўйича жорий йилнинг 28 январига қадар 1 300 та таклиф ва мулоҳазалар келиб тушди ҳамда улар асосида Давлат дастурининг 41 та банди қайта кўриб чиқилди.

Шу билан бирга, 2017 йил 23-27 январь кунлари Тошкент шаҳрида медиа-ҳафталик ва халқаро давра суҳбати ташкил этилиб, уларда 1 300 дан ортиқ мутахассис ва эксперт, жамоатчиликнинг оммавий ахборот воситаларининг, дипломатик корпус ва халқаро ташкилотларнинг, шунингдек, Ўзбекистонда фаолият юритаётган йирик хорижий инвесторларнинг вакиллари иштирок этишди.

Ҳаракатлар стратегиясида мамлакатимизни ривожлантиришнинг беш устувор йўналиши – давлат ва жамият қурилишини такомиллаш-

тириш; қонун устуворлигини таъминлаш ва суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш; иқтисодийetni янада ривожлантириш ва либераллаштириш; ижтимоий соҳани ривожлантириш; хавфсизлик, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш, чуқур ўйланган, ўзаро манфаатли ва амалий руҳдаги ташқи сиёсат юритиш бўйича аниқ, ҳаётий ислохотлар, уларни амалга ошириш механизмлари белгилаб берилган.

Фармон билан 2017-2021 йилларда Ўзбекистонни ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини амалга ошириш бўйича Миллий комиссия, шунингдек, устувор йўналишларни амалга ошириш бўйича комиссиялар ташкил этилди.

(Давоми 2-бетда.)

Пенсия пулини олиш: электрон ёки нақд шаклда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Иш ҳақи, пенсия, нафақа ва стипендияларни тўлаш механизмни такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тadbирлар тўғрисида»ги Қарорига мувофиқ барча турдаги пенсиялар мамлакатимиз ҳудудида ҳеч қандай чекловларсиз тўлиқ ҳажмда нақд шаклда берилиши кўзда тутилган.

Шу билан бирга, амалдаги қонунчиликка мувофиқ маблағларни пластик карталарга ўтказиш ихтиёрий равишда фуқароларнинг бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бўлимига топширган аризаларига биноан кўчирилади. Шундан сўнг бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бўлими фуқаронинг аризасида кўрсатилган маблағларни банкка ўтказди.

Эслатиб ўтамай, Ўзбекистон Республикаси

Фуқаролик кодексининг 354-моддасига асосан фуқаролар ва юридик шахслар шартномалар тузишда мустақилдирлар.

Бинобарин, пенсия пулларининг тўлиқ ёки бир қисмини пластик картага ўтказиш учун фуқаро бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг ўзи истиқомат қилаётган тумандаги бўлимига мурожаат қилиши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Матбуот хизмати.

ХОРИЖИЙ ВАЛЮТАЛАРНИНГ СЎМГА НИСБАТАН КУРСИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2017 йил 21 февралдан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек, божхона ва бошқа мажбурий тўловлар учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан куйдаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	2574,39	1 Канада доллари	2564,26	1 Норвегия кронаси	402,32	1 евро	3571,52
1 Англия фунт стерлинги	4167,56	1 Хитой юани	488,86	1 Польша злотийси	823,59	10 Жанубий Корея вони	29,29
1 Дания кронаси	479,31	1 Қувайт динари	11000,73	1 Сингапур доллари	2368,16	10 Япония иенаси	296,88
1 БАА дирҳами	913,98	1 Россия рубли	58,24	1 СДР	4548,16	*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.	
1 АҚШ доллари	3356,87	1 Украина гривнаси	124,21	1 Туркия лираси	925,34		
1 Миср фунти	212,86	100 Ливан фунти	222,79	1 Швейцария франки	376,91		
1 Исландия кронаси	30,30	1 Малайзия рингити	753,34	1 Швейцария франки	3346,50		

Айрим хорижий валюталарнинг ўтган ҳафтага солиштирма кўрсаткичи:

1 USD ▲ 3356,87 – (3309,35) | 1 EUR ▲ 3571,52 – (3542,72) | 1 GBP ▲ 4167,56 – (4133,38) | 10 JPY ▲ 296,88 – (290,63)

2017-2021 йиллар мўлжалланган Ҳаракатлар стратегияси — Ўзбекистонимизнинг фаровонлиги, тинчлиги, хавфсизлиги ҳамда фуқароларнинг бахт-саодати ва иқболини белгилаб берди

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Миллий комиссияга Президентнинг ўзи бошчилик қилиши ҳамда Ҳаракатлар стратегиясини ўз вақтида ва самарали амалга ошириш барча давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари ҳамда уларнинг мансабдор шахслари фаолиятининг бирламчи вазифаси ва бош устувор йўналиши ҳисобланиши белгиланди.

Ҳаракатлар стратегияси беш босқичда амалга оширилиб, уларнинг ҳар бири бўйича йил номланишидан келиб чиққан ҳолда алоҳида бир йиллик давлат дастурини тасдиқлашни назарда тутди.

Фармонга мувофиқ, Стратегиянинг «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили»да амалга оширишга оид Давлат дастури тасдиқланди ҳамда ўзида 320-банддан иборат амалга ошириладиган тадбирлар ва уларнинг бажарилиш муддатлари, ижро учун масъуллар, молиялаштириш манбалари кўрсатилган ҳолда харажатлар қиймати ҳамда кутилаётган натижалар қатъий белгиланди. Давлат дастури тадбирларини амалга ошириш учун эса 2017 йилда Давлат бюджети ва мақсадли жамғармалари маблағлари, ижрочилар ва хайрия ташкилотлари маблағлари, тижорат банклари кре-

дитлари, халқаро ташкилотлар, молия институтлари маблағлари ва бегараз ёрдамлар ҳисобига жами 37,7 трлн. сўм ва 8,3 млрд. АҚШ доллари йўналтирилади.

Давлат дастурида назарда тутилган тадбирларни амалга ошириш учун масъул давлат органлари ва ташкилотларга:

жисмоний ва юридик шахсларнинг муурожаатлари билан ишлаш тизимини тубдан такомиллаштириш, аҳоли билан очиқ мулоқотни йўлга қўйишнинг янги, самарали механизми ва усулларини жорий этиш, мансабдор шахсларнинг аҳоли олдида ҳисобот бериши тизимини амалда татбиқ этиш, шу асосда халқнинг давлат ҳокимиятига бўлган ишончини мустаҳкамлаш, жисмоний ва юридик шахсларнинг муурожаатларини кўриб чиқишда бюрократик тўсиқ ва говлар яратилишига, аҳоли билан мулоқот жараёнини кампаниябозликка айланишига йўл қўймаслик, Давлат дастури доирасида ўтказилаётган тадбирларнинг очиқлиги, уларда фуқаролар, барча даражадаги давлат ҳокимияти вакиллик органлари депутатлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нурунийлар, хотин-қизлар, ёшлар, ижодий ва илмий муассасалар вакилларининг кенг иштирок этишини таъминлашга алоҳида эътибор қаратиш топширилди.

Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги оммавий ахборот воситаларини жалб этган ҳолда, шунингдек, Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди, Электрон оммавий ахборот воситалари миллий ассоциацияси, Ўзбекистон нодавлат нотижорат ташкилотлари миллий ассоциацияси билан ҳамкорликда:

мазкур Фармоннинг мақсад ва вазифаларини оммавий ахборот воситаларида, шу жумладан Интернет тармоғида кенг шарҳлаб борилишини, унинг демократик ислохотларни чуқурлаштиришга, кучли фуқаролик жамиятини шакллантиришга, шунингдек инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишни таъминлаш, аҳоли фаровонлигини ошириш, фуқароларнинг ҳаётий муаммо ва эҳтиёжларини ҳал этиш, жамиятда қонун устуворлиги, қонунийлик ва адолат, мамлакатимизда тинчлик-осойишталик, миллатлараро ва фуқаролараро тотувликни қарор топтириш мақсадида дав-

лат органларининг аҳоли билан очиқ, тўғридан-тўғри мулоқотини кучайтиришга йўналтирилганини жамоатчиликка тушунтирилишини;

Давлат дастури доирасида амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг бориши ва натижалари тўғрисидаги ҳолис, тўлиқ маълумот аҳолига тезлик билан етказилишини таъминлаш вазифалари қўйилган.

Шу мақсадда, 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясининг учинчи, яъни иқтисодий янада ривожлантиришнинг устувор йўналишлари хусусида қисқача тўхталиб ўтиш мақсадга мувофиқдир.

«Иқтисодий янада ривожлантириш ва либераллаштириш» деб номланган учинчи йўналиш бешта бўлимдан иборат бўлиб, бунда асосий мақсад — мамлакатимизда макроиқтисодий барқарорликни янада мустаҳкамлаш ва юқори иқтисодий ўсиш суръатларини сақлаб қолиш, таркибий ўзгартиришларни чуқурлаштириш, миллий иқтисодийнинг етакчи тармоқларини модернизация ва диверсификация қилиш ҳисобига унинг рақобатбардорлигини оширишга

«Трастбанк»: аҳолига янада яқинлашиб

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Жиззах вилояти ҳудудларини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, аҳоли турмуш даражасини янада яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар дастури тўғрисида»ги қарорига биноан Фориш туманининг иқтисодий салоҳияти, аҳоли ўртасидаги ишбилармонлик муҳитини ўрганиб чиқдик, — дейди «Трастбанк» ХАБ бошқаруви раиси Ш.Хаджизадаев. — Туман аҳолиси, унинг ташаббускор қисмининг истаklarини инобатга олиб, жорий йилнинг биринчи ойида Фориш туманида бунёд этилаётган «Фориш» мини-банкни пойдеворига тамал тошини қўйдик. Шу кунларга келиб эса, ушбу янги мини-банкда мижозларни қабул қилиш таррадудини кўраёпмиз. Мини-банк жисмоний ва юридик шахслар учун барча турдаги банк хизматларини амалга оширади. Бундан ташқари, туман ҳокимлиги томонидан тасдиқланган дастур асосида банк кредитлари ва ўз маблағлари ҳисобига туманда аҳоли хонадонларида парранда боқишни ташкил этиш, тўрт юз минг гектардан зиёд яйлов ҳамда пичанзорлардан самарали фойдаланиш мақсадида сут ва жун йўналишидаги ҳар бирида икки минг бош эчки кўпайтиришга ихтисослашган 2 та наслчилик агрофирмаси ташкил қилинади. Наслчилик агрофирмалари орқали ҳар бир оилада 20-50 бошдан зотдор эчки боқишни ташкил этиш ниятимиз бор. Буларнинг барчаси хонадонларнинг рўзгоридан ташқари йиллик даромади, бинобарин, турмуш даражасини янада яхшилашга хизмат қилади.

— Жорий йилдан янгилаш мақсадида ходимларимизнинг фаол иштирокида қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинларида коллеж ва бошқа муассасалардаги ишчи-ходимлар, хонадон соҳиблари билан учрашувлар ташкил этилди, — дейди «Трастбанк» ХАБнинг Кредитлаш, инвестицион фаолиятни мувофиқлаштириш ва мониторинг департаменти директори К.Габбазов. — Уларга тад-

биркорликни ривожлантириш, ислохотларнинг мазмун-моҳияти, тадбиркорликдан келадиغان давлат ҳамда халқ манфаатлари хусусида батафсил тушунча ва маълумотлар берилди. Бундан ташқари, ҳар бир хонадонга аҳолининг тадбиркорликка бўлган қизиқишларини аниқлашга қаратилган махсус сўровномалар тарқатилди. Шунингдек, форишликларнинг хусусий тадбиркорликка қизиқишини ошириш ҳамда бу жараёнлардан хабардорлигини янада кучайтириш мақсадида паррандачилик билан шуғулланиш тўғрисидаги услубий қўлланма тарқатдик. Шу асосда маҳалла фуқаролар йиғинларида ва банк бўлимларида имтиёзли кредитлаш тар-

тиблари, бу борадаги бошқа йўл-йўриқ ва меъърий ҳужжатлардан иборат махсус «Тадбиркорлик бурчаклари»ни ташкил қилдик.

Шу кунларда банк ходимлари томонидан тадбиркорлик фаолияти билан шуғуланиш истагини билдирган ва кредитга талаби бор оила вакилларининг бизнес лойиҳалари банк филиаллари мутахассислари томонидан қисқа муддатларда ўрганилиб, уларга тегишли ҳужжатларни расмийлаштиришда яқиндан кўмак кўрсатилмоқда.

— Ўтган қисқа вақт давомида амалий сайёҳаракатларимиз натижасида 3000 хонадонда сўровлар ўтказилди, — дейди банкнинг Кредитлаш, инвестицион фаолиятни мувофиқлаштириш ва мониторинг департаменти ходими А.Абдурахмонов. — Аҳоли ўртасида олиб борилган тушунтириш ишлари самарасида 1000 га яқин хонадон соҳиблари томонидан паррандачиликка имтиёзли микрокредит олиш юзасидан хоҳиш мавжудлиги аниқланди. Ҳозирда микрокредит маблағлари ажратиш ҳамда паррандаларни етказиб бериш бўйича ишлар олиб борилмоқда.

— Мухтарам Президентимиз ташаббуси билан аҳолини тадбиркорликка жалб этиш йўлида ишлаб чиқилган молиявий кўмагимиз 100 тадан парранда боқишни ташкил этиш учун имтиёзли фоиз ставкаларда 2 йилгача бўлган муддатга имтиёзли микрокредитлар ажратилишини кўзда тутди, — дейди «Трастбанк» ходими З.Абдумаликов. — Аҳоли вакиллари тегишли ҳужжатларни тақдим этган ҳолда, ўз бизнесларини бошламоқдалар.

Мухтасар қилиб айтганда, юртимиз аҳолиси «Трастбанк» хусусий акциядорлик банкнинг тадбиркорликка жалб этиш йўлидаги моддий кўмагидан унумли фойдаланган ҳолда, ўз келажаги порлоқ бўлишини ва оиласи фаровонлигини таъминлаш барибарадида мамлакатимизнинг барқарор ривожланишига ҳам муносиб ҳисса қўиши шубҳасиз.

Бекзод АКРОМОВ.

эришишдан иборат. Қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш ва жадал ривожлантириш йўлидаги ислохотлар халқимиз фаровонлиги янада юксалишига, бу тармоқдаги маҳсулотлар экспорти ошишига ижобий таъсир кўрсатади.

Иқтисодийда давлат иштирокини камайтириш, хусусий мулк ҳуқуқини ҳимоя қилиш ва унинг устувор мавқеини янада кучайтириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожини рағбатлантиришга қаратилган институционал ва таркибий ислохотлар изчил ва тизимли давом эттирилади. Вилоят, туман ва шаҳарларни комплекс ва мутаносиб ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, уларнинг мавжуд салоҳиятидан самарали ва оптимал фойдаланиш борасида кенг қамровли ислохотлар аниқ механизмлар билан қатъий амалга оширилади.

Уларни рўёбга чиқариш учун миллий валюта ва нархларнинг барқарорлигини таъминлаш, валютани тартибга солишнинг замонавий бозор механизмларини босқичма-босқич жорий этиш, маҳаллий бюджетларнинг даромад базасини кенгайтириш, ташқи иқтисодий алоқаларни кенгайтириш, экспортга мўлжалланган маҳсулот ва материаллар ишлаб чиқариш учун замонавий технологияларни жорий этиш, транспорт-логистика инфратузилмасини, тадбиркорликни ривожлантириш ҳамда хорижий инвесторлар учун инвестициявий жозибадорликни ошириш, солиқ маъмурчилигини яхшилаш, банк фа-

олиятини тартибга солишнинг замонавий принциплари ва механизмларини жорий этиш, кўп тармоқли фермер хўжаликларини ривожлантириш, шунингдек туризм индустриясини жадал ривожлантириш назарда тутилмоқда.

Шунингдек, хусусий мулкни, молия бозорини ҳимоя қилиш, қишлоқ хўжалигини модернизациялаш, заргарлик соҳасини ривожлантириш, айрим миллий корхоналарнинг акцияларини (IPO) нуфузли хорижий фонд биржаларига дастлабки тарзда жойлаштиришга тайёргарлик кўриш чоратадбирларини ҳам ўз ичига олади.

Хусусан,
– инфляция даражасини аниқлашда товар ва хизматларнинг истеъмол нархлари (тарифлари) ўзгаришини кузатиш методикасини такомиллаштириш;

– молия бозорларини ва тижорат банкларининг инвестициявий имкониятларини барқарорлаштиришга қаратилган Марказий банкнинг қайта молиялаштириш ставкаларини белгилаш тизимини такомиллаштириш;

– нақд пулсиз кўринишда товар ва хизматлар сотишда сунъий юқори нархлар ўрнатганлик учун жавобгарликни ошириш орқали ички бозорда нархнинг шаклланиш тартибини бошқаришда бозор механизмларини жорий қилиш;

– маҳсулотлар, ишлар ва хизматларга нархларни декларация қилиш тартибини босқичма-босқич қисқартириш ҳамда 2020 йилга келиб уни бекор қилиш;

– валюта бозоридagi хорижий ва-

лютага бўлган талаб ва таклифдан келиб, бозор механизмни ҳисобга олган ҳолда, ички ва ташқи бозорларда маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг рақобатбардошлигини таъминловчи ва қўллаб-қувватловчи валюта курси сиёсатини такомиллаштириш;

– тадбиркорлик субъектларининг ўз валюта маблағларини эркин тасаруф этиш ҳуқуқини тўлиқ амалга оширилишини таъминлаш;

– ҳар қандай манипуляцияларнинг олдини оладиган механизмларни жорий этган ҳолда, хорижий валютанинг биржада эркин муомалада бўлишини таъминлаш;

– тижорат банклари томонидан жалб қилинган ва ўз ресурслари ҳисобидан хорижий валютани тегишли қордаларга риоя қилган ҳолда эркин сотиш тизимини жорий қилиш;

– аҳолига муайян вақт давомида белгиланган лимит доирасида банк маблағлари ҳисобидан товар ва хизматлар учун тўловларни амалга ошириш имконини берувчи кредит карталарини муомалага киритиш;

– банк пластик карталари орқали ҳисоб рақамларга масофадан хизмат кўрсатиш тизимларидан («SMS-банкнинг», «Интернет-банкнинг», «Мобиль-банкнинг») фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш;

– банк пластик карталари орқали жисмоний шахсларнинг депозит ҳисоб рақамларини бошқариш имкониятини кенгайтириш;

– тўлов терминалларидан фойдаланганлик учун ижара тўлови миқдорини 2 мартага қисқартириш;

пластик картадаги маблағларни бошқа картага ўтказиш бўйича кўрсатиладиган хизматлар учун тарифларни камайтириш;

– валюта ва солиқ назоратини содалаштиришни ўз ичига олган электрон тижоратни ривожлантиришни рағбатлантириш, пластик карталар бўйича ўзаро ҳисоб-китоб қилиш тизимида олинмаган товар ва фойдаланилмаган хизматлар учун тўловни қайтаришнинг тартиб-таомиллари ва технологияларини жорий этиш каби амалга ошириладиган тадбирлар алоҳида диққатга сазовордир.

Умуман олганда, 2017-2021 йиллар давомида умумий қиймати 40 млрд. АҚШ доллари миқдоридagi 649 та инвестиция лойиҳасини назарда тутувчи тармоқ дастурларини рўёбга чиқариш режалаштирилмоқда. На-тижада кейинги 5 йилда sanoat маҳсулотини ишлаб чиқариш 1,5 баравар, унинг ялли ички маҳсулотдаги улуши 33,6 фоиздан 36 фоизгача, қайта ишлаш тармоғи улуши 80 фоиздан 85 фоизгача ошиши кутилмоқда.

Бир сўз билан айтганда, ушбу Ҳаракатлар стратегияси мамлакатимизда олиб борилаётган ислохотлар самарадорлигини тубдан ошириш, давлат ва жамиятнинг ҳар томонлама ва жадал ривожланишини таъминлаш учун шарт-шароитлар яратиш, мамлакатни модернизациялаш ва ҳаётнинг барча соҳаларини эркинлаштириш учун хизмат қилади.

Умиджон АБДУЛЛАЖОНОВ,
ИҚТИСОДЧИ.

БАНКНИНГ ФОНД БОЗОРИДАГИ ФАОЛЛИГИ

2016 йил якунларига кўра, «Invest Finance Bank» акциядорлик-тижорат банки республика миқёсида қимматли қоғозларнинг энг йирик савдолари ҳажми бўйича эмитентлар ТОП ўнталигининг юқори (1-ўрин) погонасини забт этди.

Муассасанинг ушбу йўналишда амалга оширган чоратадбирлари ҳамда фонд биржасидаги иштироки хусусида «InFinBank»нинг корпоратив маслаҳатчиси Ҳикмат Мирсобитов куйидагиларни гапириб берди:

– Қимматли қоғозлар банк-молия муассасалари фаолиятини барқарорлаштириш, хусусан, уларнинг ресурс базаси ва тўлов қобилиятини мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнайди. Шу боис кейинги йилларда ҳукуматимиз раҳбарияти томонидан ташкилот ва корхоналарнинг

ятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги Қонуни, мамлакатимиз Биринчи Президентининг «Акциядорлик жамиятларида замонавий корпоратив бошқарув услубларини жорий этиш чоратадбирлари тўғрисида»ги Фармони ҳамда «Акциядорлик жамиятларига хорижий инвесторларни жалб қилиш борасидаги қўшимча чоратадбирлар тўғрисида»ги Қарори дастуриламал бўлмоқда.

«InFinBank» томонидан ҳам ушбу ҳужжатларга асосан халқаро тажрибадан ке-

ниш самарадорлигини ошириш чоратадбирлари кўриб борилмоқда.

Жумладан, 2016 йилда банк ўз устав капиталини инвесторлар ҳисобидан ошириш мақсадида муомалага чиқарган қўшимча акцияларнинг 53 430 106 донасини «Тошкент» республика фонд биржаси орқали ўрнатилган тартибда жойлаштирди.

Эркин савдога қўйилган мазкур акцияларнинг маълум қисми эса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 56-сонли қарорига асосан тасдиқланган низоми ҳамда Марказий банкнинг 2016 йил 7 ноябрдаги 165/1-сонли рухсатнома-

сига мувофиқ, қолаверса, «InFinBank» ва «Swiss Capital International Group AG» (Швейцария) инвестиция компанияси ўртасидаги битимга биноан «Тошкент» республика фонд биржаси орқали ушбу чет эл компанияси томонидан 8 926 763,52 АҚШ доллари сотиб олинди.

Таъкидлаш жоиз, томонлар ўртасидаги мазкур келишув «InFinBank»да хизматларни янада кенгайтириш, сифатини яхшилаш, технологик янгилаш ва замонавийлаштириш, реал сектор лойиҳаларини молиялаштириш ҳамда янги имконият эшикларини очди.

Хусусан, банк умумий ка-

питали 2017 йилнинг 1 январь ҳолатига кўра, 149,8 млрд. сўмга етиб, активлари 1 трлн. сўмдан оширилди. Соф фойдаси 17,5 млрд. сўмни ташкил этиб, ликвидлилик кўрсаткичини 68,0 фоизга етказишга эришилди. Шунингдек, муассасанинг инвестиция салоҳияти 1,6 бараварга ортди, кредит портфели 496,0 млрд. сўмни (22,4 млрд. сўми ажратилган инвестициялар) ташкил этди, жами депозитлари 875,5 млрд. сўмга етказилди. Бунда аҳолидан жалб қилинган омонатлар ҳажми 147,9 млрд. сўмга тенгдир.

Жорий йилда ҳам банк томонидан қўшимча акцияларни эмиссия қилиш ҳамда инвестиция компаниясини жалб этиш орқали муассасанинг хорижий валютадаги ресурс базасини янада шакллантириш ва шу орқали «InFinBank»нинг юртимиз иқтисодийтини ривожлантириш ва модернизациялашдаги иштирокини кучайтириш, филиаллар тармоғини кенгайтириш, хорижий валютадаги янги банк маҳсулотларини тақдим этиб, фаолият самарадорлигини юксалтириш чоратадбирлари амалга оширилади.

Наргиз АҲМЕДОВА
ёзиб олди.

фонд бозоридa фаол иштирок этишини таъминлашга катта эътибор қаратилмоқда. Бу борада Ўзбекистон Республикасининг янги тахрирда қабул қилинган «Акциядорлик жамия-

лик чиқиб, замонавий корпоратив бошқарув услубларини жорий этиш, ишлаб чиқариш, инвестиция, моддий-техник, молиявий ва меҳнат ресурсларидан фойдала-

БАНК ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

«UZCARD» ТИЗИМИ 2016 ЙИЛДА: ИЗЧИЛ ВА БАРҚАРОР

Ўзбекистоннинг электрон тўловлар бозорига фаол ўсиш кузатилиб, транзакциялар сони, тўлов сервислари томонидан қайта ишланувчи пул воситалари ҳажми ошиб бормоқда. Мобиль тижорат ва тўловлар орқали тўлдирилиб борилаётган электрон пуллари қўллаш қўлами ҳам кенгаймоқда. 2016 йил юрдошларимиз томонидан пластик карталар ёрдамида амалга оширилган тўловларнинг энг сермахсул даври бўлди. «UZCARD» банклараро тўлов тизими 2016 йилги фаолиятини сарҳисоб қилди.

НАҚД ПУЛСИЗ ТЎЛОВЛАР

Ягона умумреспублика процессинг маркази (ЯУПМ)нинг мониторинг натижалари таҳлилига кўра, тўлов карталари ёрдамида амалга оширилган харидлар сони 2016 йилда тезкор суръатларда ўсган.

Пластик карталар бўйича транзакцияларнинг умумий сони 1018,0 млн. донани ташкил қилган ва 2015 йилга нисбатан 81 фоизга ошган (2015 йилда – 561,8 млн. дона).

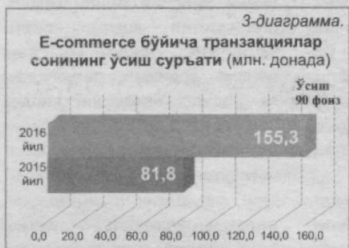

2016 йилда транзакцияларнинг умумий суммаси 53,3 трлн. сўмни ташкил қилган ва ўтган йилга нисбатан 74 фоизга ошган (2015 йилда – 30,7 трлн. сўм).

E-COMMERCE

Электрон тижорат бўйича яқуний маълумотларнинг кўрсатишича, 2016 йилда ЯУПМ билан бир вақтда республиканинг баъзи тижорат банклари ҳам электрон тижорат соҳасида ўз маҳсулотларини маҳаллий бозорга олиб чиқишган. Юрдошларимиз кўпроқ мобиль қурилмалардан фойдаланиб, онлайн-тўловларни амалга оширишмоқда.

2016 йилда Ўзбекистонда электрон тижорат барқарор ўсишни намойиш этди. ЯУПМ экспертлари баҳоларига кўра, ўтган йили мамлакатдаги онлайн-бизнес 2015 йилга нисбатан катта тезликда ривожланди. Масалан, 2016 йилда e-commerce транзакциялари сони 155,3 млн. донани ташкил қилган, бу 2015 йилга нисбатан 90 фоизга кўп демакдир (2015 йилда – 81,8 млн. транзакция қайд этилган).

2016 йилда электрон тижорат бўйича транзакцияларнинг умумий суммаси 998,192 млрд. сўмни ташкил қилди, яъни 2015 йилга нисбатан 130 фоизга ошди (2015 й – 433,398 млрд. сўм).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Респуб-

ликасида 2016–2018 йилларда электрон тижоратни ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисидаги қарори ижросини таъминлаш ҳамда молиявий хизматларнинг онлайн имкониятларини кенгайтириш мақсадида янги «Wo-wo» ЯУПМ лойиҳаси амалиётга татбиқ этилди.

Бу бугунги кунда интернет-дўконлар, йирик супермаркетлардан харидларни осон амалга ошириш, уяли алоқа хизматлари учун тўлов, ўқув марказларига пул ўтказиш мумкин бўлган портал. Фаол ривожланиб бораётган «Wo-wo» тўлов лойиҳаси интернет-майдонда турли товар ва хизматларни етказиб берувчилар ва истеъмолчиларни бирлаштиради.

ЯУПМ экспертларининг таъкидлашича, мобиль тўлов сервислари истеъмолчиларни уларнинг шахсий ва молиявий маълумоти ҳимоя қилинишига ишонттира олган. Бу ҳам Ўзбекистонда электрон тижорат тараққийотининг асосий омилларидан биридир.

E-Commerce ривожининг ижобий динамикаси ҳақида сўз юритар эканмиз, тўловларнинг аксария-

ти мобиль алоқа, интернет хизматлари тўловлари туркумига киришни таъкидлаш жоиз, яъни бунда мижоз дарҳол рақамли хизмат ёки контентга эга бўлади. Классик товарларга келадиган бўлсак, истеъмолчи ҳануз онлайн-харидларга ишончсизлик билан муносабатда бўлмоқда. Бундан ташқари, соҳанинг гуллаб-яшнаши учун шунга мувофиқ логистик инфра-тузилма зарур.

**ОНЛАЙН ВА ОФЛАЙН
КАРТАЛАР**

Бугун Ўзбекистонда тўлов карталари онлайн ва офлайн режимда ишламоқда. Онлайн режимда ишловчи карталар сони тезкор суръатларда ўсиб бормоқда. Ҳозирда Ўзбекистон Республикасининг тижорат банклари томонидан 11 млн.дан зиёд «Uzcard EMV» (онлайн) тизимидаги карталар чиқарилган.

Мазкур тизим янги функцияларни оператив киритиш ҳамда банк ва тўлов хизматларининг янги турларини жорий қилиш учун катта имкониятларни очди. Шунингдек, маълумотнинг ҳимоя

даражасини оширди ва фирибгарликнинг олдини олишга ҳисса қўшди. Тизимнинг қулайлиги яна шундан иборатки, «Uzcard EMV» эгалари вақтни бой беришмайди. Банк муассасаларига боришмайди, тўловларни амалга ошириш учун касса олдида навбат кутишмайди.

2016 йилда Ўзбекистонда эски намунадаги (DUET – офлайн) тўлов карталари бўйича транзакциялар сони қисқаришда давом этди, онлайн транзакциялар (Smart Vista – онлайн) сони эса, аксинча, шиддат билан ўсди.

2016 йилда мамлакатимиздаги нақд пулсиз онлайн-карталар орқали амалга оширилган тўловлар ҳажми 48,30 трлн. сўмни ташкил қилди. Офлайн-карталар орқали эса 5,01 трлн. сўмлик тўловлар амалга оширилди.

2016 йилда янги намунадаги тўлов карталари (Smart Vista – онлайн) бўйича транзакциялар сони 916,2 млн. донани ташкил қилди (2015 йилда – 391,0 млн. дона). Эски намунадаги тўлов карталари (Duet – офлайн) бўйича транзакциялар сони 101,9 млн. донани ташкил этди, бу ўтган йилга нисбатан 40 фоизга кам (2015 йилда – 170,8 млн. дона).

2016 йил статистикасига кўра, онлайн-транзакциялар сони ошиб, йил охирида ўсиш 103 фоизни ташкил қилган. Офлайн-транзакциялар кўрсаткичлари эса йил охирига бориб 68 фоизга пасайган.

2016 йил давомида пул эквивалентидаги онлайн-транзакциялар умумий ҳисобда барқарор ривожланган (йиллик ҳисобда 135 фоизга ўсган). Шунингдек, офлайн пластик карталардан тўланган харидлар суммаси ҳажми 71 фоизга камайган.

Жаҳоҳир ҚУДРАТОВ,
Ягона умумреспублика процессинг маркази бош мутахассиси.

«Туронбанк»: мақсадли фаолият истиқбол мезонидир

«Туронбанк» акциядорлик тижорат банки томонидан «Молиявий ҳисоботларнинг халқаро стандартлари», «Солиққа оид қонун ҳужжатлари бўйича янгиликлар» ва «Бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботларни юритиш масалалари» ҳамда «Тижорат банкининг ички сиёсатлари мазмуни, мақсади, уларнинг ишлаб чиқилишига Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан қўйилаётган талаблар ва иш жараёнида қўлланилиши» каби мавзуларда кенгайтирилган семинар ташкил қилинди.

Пойтахтимизда жойлашган «Ramada» меҳмонхонасида бўлиб ўтган ушбу семинарда «Туронбанк» АТБ Бошқаруви раисининг ўринбосарлари, департамент директорлари ва мустақил бошқармалар бошлиқлари, молия муассасасининг Тошкент шаҳри ҳамда вилоятлардаги мавжуд филиалларининг 100 га яқин ходимлари, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг вакиллари ҳамда халқаро аудиторлик ва баҳолаш компаниялари мутахассис-ходимлари билан бир қаторда, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг академиклари иштирок этишди.

Таъкидлаш жоизки, мамлакатимиз Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2016 йил 30 декабрда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси академиклари, мухбир аъзолари ҳамда республиканинг етакчи олимлари билан бўлиб ўтган йиғилишда олимларнинг илмий салоҳияти ва бой ҳаётий тажрибасидан самарали фойдаланиш мақсадида уларни таълим муассасалари ҳамда иқтисодий тармоқлари ташкилотлари ҳамда корхоналарига, молия муассасаларига бириктириш юзасидан аниқ кўрсатмалар берилган эди.

«Туронбанк» АТБнинг мазкур семинарида ЎзФА академиги Б.Назаров ва Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги илмий-ишлаб чиқариш маркази муҳбир аъзоси, профессор Б.Абдалимов катнашди. Тадбирда олимларнинг маърузалари тингланб, банкнинг келгусидаги ривожланиш стратегиясини белгилаб беришда илм-фаннинг роли ҳақида фикр-мулоҳазалар билдирилди. Шунингдек, китобхон-

лик маданияти, бадий ва илмий асарларнинг шахс камолотидаги аҳамияти хусусида тўхталиб, тегишли тавсиялар берилди.

Семинарнинг асосий қисмида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки «Бухгалтерия ҳисоби, ҳисоботи ва давлат бюджетининг касса ижроси» департаменти директори ўринбосари М.Марпатов республикамизда солиққа оид қонун ҳужжатлари бўйича янгиликлар ҳамда тижорат банкларида бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботларни юритиш масалалари юзасидан амалга оширилган ишлар ҳамда бу борадаги давом эттирилаётган ижобий фаолият юзасидан ўз фикрларини билдирди.

Биринчи Президентимиз Ислам Каримовнинг 2015 йил 24 апрелда қабул қилинган «Акциядорлик жамиятларида замонавий корпоратив бошқарув услубларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-4720-сонли Фармони акциядорлик жамиятлари учун молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари (МҲХС)га ўтиш борасидаги саъй-ҳаракатларга дастуриламал бўлди. Таъкидланганидек, республикамизда бухгалтерия ҳисобини босқичма-босқич молиявий ҳисоботнинг халқаро стандартлари асосида ташкил этиш ва молиявий ҳисоботларни тузиш жаҳон интеграциясига янада кенгроқ кириб бориш имкониятини яратмоқда.

— МҲХС (инглизча IFRS — International Financial Reporting Standards) асосида молиявий ҳисоботларни тақдим этиш маълумотларни таққослаш имконини кенгайтириш ва сифатини оши-

ришга, стандартларни умумлаштиришга янада кенгроқ шароит яратмоқда, — дейди «Deloitte&Touche» халқаро аудиторлик компаниясининг мутахассиси Т.Шералиев. — Ягона стандартлар халқаро даражада турли ташкилотлар фаолияти натижаларини самарали баҳолаш ва солиштириш каби муҳим жиҳатларни ўзида мужассамлаштиради. Бундан ташқари, МҲХС ҳисобот тақдим этаётган ташкилотга нисбатан таъқиқ фойдаланувчилар томонидан иқтисодий қарорларни қабул қилишда зарур бўладиган молиявий ҳисоботларни тузиш қоидаларини тартибга солувчи энг замонавий, қулай ва самарали ҳужжатлар тўплами эканлиги билан ҳам аҳамиятлидир.

Ўзига хос «махорат дарси» тарзида бўлиб ўтган семинарда Марказий банк мутахассислари томонидан тижорат банклари ички сиёсатларининг мазмуни, мақсади, уларнинг ишлаб чиқилишига Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан қўйилаётган талаблар ва иш жараёнида қўлланилиши, шунингдек, молия муассасаси фаолиятини халқаро стандартлар даражасида ташкил этиши, бунинг учун амалга оширилиши лозим бўлган асосий вазифалар хусусида ҳам тўхталиб ўтилди.

Тадбир сўнггида «Туронбанк» АТБ тизимида Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон ва қарорлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, Марказий банкнинг меъёрий ҳужжатлари талаблари асосида амалга оширилиши лозим бўлган бир қатор устувор вазифалар белгилаб олинди.

Иброҳим УСМОНОВ.

«Алоқабанк»: вакиллик муносабатларини ривожлантирмоқда

Акциядорлик тижорат «Алоқабанк» Россиянинг йирик банкларидан бири бўлган «Алфа-Банк» билан вакиллик муносабатларини йўлга қўйди. Бу миқдорларга халқаро тўловларни амалга оширишда қўшимча қулайликларни яратишга имкон беради.

Банк бугунги кунда Хитой, Германия, Корёя Республикаси каби давлатларнинг йирик банклари билан ҳамкорлик алоқаларини ўрнатган ва бундан кейин ҳам вакиллик муносабатларини диверсификациялаш йўналиши бўйича изчил ишларни амалга оширишда давом этади.

Маълумот учун: «Алфа-Банк»ка 1990 йилда асос солинган бўлиб, ҳозирги кунда универсал банк сифатида молиявий хизматлар бозорида кўрсатилаётган барча банк операцияларини амалга ошириб келмоқда. Корпоратив ва хусусий миқдорларга хизмат кўрсатиш, инвестицион банк бизнеси, савдони молиялаштириш ҳамда активларни бошқариш каби йўналишлардаги хизматлар шулар жумласидандир.

Жасур МИРЗАЕВ.

Банк рейтингини оширилди

«FitchRatings» халқаро рейтинг агентлиги «Универсалбанк» хусусий акциядорлик-тижорат банкининг миллий ва хорижий валютадаги узоқ муддатли рейтингини «ССС» даражасида «В-»га кўтариб, истиқболни «Барқарор» дея қайд этди.

Агентлик таҳлилчилари маълумотлари доирасини банк фаолиятини баҳолаш кенгайтириш йўлида излаш экан, унинг капиталлашув даражаси ва тўлов қобилиятининг етарлигини, шунингдек, молиявий ҳолати яхшиланганлигини тасдиқлади.

Маълумот: 2001 йилда ташкил этилган «Универсалбанк» ХАТБнинг Бош офиси Фаргона вилоятининг Қўқон шаҳрида жой-

Айтиш жоиз, «Универсалбанк» ХАТБнинг бизнес қўлами барқарор суръатларда ўсмоқда. Муассаса ўз позициясини корпоратив кредитлаш сегментини мустаҳкамламоқда. Унинг ликвидлик баланси қониқарли даражада, молиявий кўрсаткичлари ҳам барқарор ривожланиб бормоқда.

Бугунги кунда «Универсалбанк» ўз бизнес жараёнларини қайта қуриш босқичида. Муассаса корпоратив бошқарувнинг замонавий услубларини жорий қилиш, фаолияти, хусусан, хизмат кўрсатиш инфратузилмаси ҳамда банк

лашган. Бугунги кунда муассасанинг Тошкент, Фаргона, Қўқон, Янгиқўрғон ва Зангиота филиаллари ҳамда 7 та мини-банкни аҳолига замонавий хизмат кўрсатиб келмоқда.

Айни пайтда банк акциядорларининг катта улуши жисмоний шахслар ҳиссига тўғри келади. 2016 йилнинг 31 декабрь ҳолатига кўра, муассаса активлари 29 221,9 млн. сўмни, капитал қўйилмаси 132 533,7 млн. сўмни, иқтисодий тармоқларига йўналтирилган кредит маблағлари салмоғи 66 725,5 млн. сўмни ташкил этди.

Ширин БАЙСЕНОВА.

БАНК БЎЛИМЛАРИ: БРЕНД ШАКЛЛАНИШИГА ХИЗМАТ ҚИЛУВЧИ МАСКАН

Маркетинг тадқиқотлари натижалари шуни кўрсатадики, чакана банк савдолари амалга ошириладиган идора банк ва мижоз ўртасидаги муносабатни мустаҳкамлашда муҳим аҳамиятга эга масканлардан бири ҳисобланади. Айнан мазкур муассаса мижозда банк фаолияти тўғрисида дастлабки тушунча, бошқача айтганда, банк бренди ҳақидаги таассуротни уйғотади.

Гарчи мижоз банк бўлимига тез-тез ташриф буюрмаса-да, ушбу муассасадаги жиҳозлар, хизматлар ва сервислар – буларнинг барчаси мижоз ва банк ўртасида қуриладиган муносабатда муҳим аҳамиятга эга бўлади. Ҳар қандай ахборот ўта тезкорлик билан тарқалиб кетаётган айни замонда мижоз ижобий маҳсулот ёки юқори сифатли хизмат тақдим этилгани учунгина банк билан ҳамкорлик ўрнатмайди. Таҳлилчиларнинг таъкидлашича, кейинги пайтларда ишбилармон шахслар хизмат кўрсатаётган банк уларнинг ҳаётий қарашларига мувофиқ тарзда фаолият юритишини истамоқда. Шу билан бирга, бугунги мижозлар банк уларнинг турмуш тарзи ва яшаш услубини тушуниши, хурмат қилиши ва уларнинг ўзларига муносиб янги турдаги хизматларни таклиф этиши лозимлигини илгари суради. Бундай муҳим омилларга эътибор қаратилиши банк ва унинг мижозлари ўртасида узоқ муддатли ҳамкорлик ўрнатилишини таъминлайди. Бироқ айни пайтда мутахассислар бугунги кунда барча банклар ҳам бу жиҳатни эътиборга олмаётганини қайд этишди. Жаҳоннинг айрим етакчи банклари эса мижозларнинг банк хизматлари сифатига бўлган талаби ўзгариб бораётганини тезда илғаб олишган ва мижозларнинг истак ва талабларини ўрганиш асосида уларга хизмат кўрсатишга бўлган ёндашувларни ўзгартириш борасидаги ишларни амалга оширмоқда.

1-УРҒУ. ТУРЛИ ТОИФАДАГИ МИЖОЗЛАРГА ТУРФА ХИЗМАТЛАР

Таҳлилчилар Сингапур, Гонконг, Австралия сингари давлатлардаги банкларни мисол тариқасида келтириб, айнан ушбу мамлакатлардаги кўплаб банклар турли тоифадаги мижозларга ўзларига хос тарзда, яъни дифференциялашган хизматларни тақдим этаётгани боис мижозларнинг хурматини қозониб келмоқда. Бундан ташқари, банклар йirik даромад ва сармоюга эга мижозлар тоифасига қирувчи гуруҳлар аъзоларининг ҳар бирига алоҳида ёндашиш келмоқда. Бу эса мижозлар оқимино самарали тақсимлаш имконини берди. Яъни банк мижозларни ижтимоий мавқеи, ёши, яшаш тарзи ва қизиқишларига қараб гуруҳларга бўлди. Айни пайтда тадқиқотчилар барча тоифадаги мижозларнинг молиявий хусусиятлари ўхшаш бўлиши мумкин, бироқ уларни гуруҳларга ажратилган мижознинг яшаш тарзи устувор аҳамиятга эга мезон бўлиши талаб этилиши лозимлигини таъкидлайди.

Банклар эътиборга олган муҳим жиҳат шундаки, сармоининг ҳажми эмас, балки ҳаётий қарашлар ва турмуш тарзи инсонларнинг реал эҳтиёжини белгиламоқда. Бу оддий ҳақиқатни тўғри қабул қилган Сингапур ва Гонконгдаги айрим банклар ми-

Халқаро мутахассислар жаҳон банк бозоридаги чакана савдо-ни тадқиқ қилишар экан, айрим тенденцияларда ўзгаришлар кузатилаётганини маълум қилишди. Жумладан, бу ўзгаришлар ўз бизнесига эга ишбилармон шахсларнинг шахсий маблағлари ўсиб бориб, уларнинг сифатли банк хизматларидан фойдаланиш борасидаги эҳтиёжлари ортаётгани билан боғлиқлиги қайд этилади.

жозлар учун 2-3 та суббрендлар юзга келишини таъминлади. Ҳар бир суббренд алоҳида бизнес модели, хизмат кўрсатиш идоралари тармоғи, озиқ-овқатга оид таклифни ўзида ифода этади, аммо улар ўз фаолиятида бош банк инфратузилмасининг асосий қисмидан фойдаланади.

Масалан, Австралиядаги тўртта йirik банклардан бири ҳисобланмиш ANZ банкни олайлик. Мазкур банк Сингапур ва Гонконгга ҳам ўз бўлиmlарига эга бўлиб, бугунги кунда ўз мутахассисларига мижозга мавқеи, қизиқишларига қараб хизмат кўрсатишни, ҳар бир тоифадаги мижозлар учун бетакрор хизматларни ишлаб чиқишни ўргатиб келмоқда. Австралиядаги «ANZ Signature» банкининг бошқа давлатлардаги бўлиmlарида катта қўшимча идора (бэк-офис) ма-

хизмат кўрсатиш хонаси у қадар катта бўлмаса-да, ундан мижозни қабул қилиш ва кутиш майдонлари, бир неча музокаралар хонаси ва касса хонаси ўрин олган. Хоналарнинг ҳар бири банк брендини акс эттирувчи жиҳозлар ҳамда коммуникация воситалари билан тўлдирилган. Банк ходими, нашр воситалари, реклама мониторинглари ва компьютерлар, телевизор ва ҳоказолар шулар жумласидандир. Мижоз истаганича банк бўлимида вақтини ўтказиши, таклифларни муттасил ўрганиб чиқиши мумкин. Ушбу вақт мобайнида унга салқин ичимликлар, қаҳва, чай ва егуликлар таклиф этилади. Албатта, бу каби идораларнинг таъминоти катта маблағларни талаб этади, бироқ банк бошқарувчиларининг фикрига кўра, бу каби бизнес модели ўзини оқлайди.

жуд бўлиб, унинг майдони мижозга таниш бўлган бўлиmdан катта. Ҳар бир бўлиmdа тўрт нафар шахсий менежерлардан ташқари 35 нафардан ортиқ ходимлар: кредит менежерлари, валюта, инвестиция, қимматли қоғозлар, сугурта, таваккалчилик ва бошқа шу каби йўналишлар бўйича мутахассислар фаолият юритади. Жаҳоннинг бошқа банкларида бўлганидек, мижоз билан ўрнатилган муносабат учун шахсий менежер (relationship manager) масъул ҳисобланади. Бироқ «ANZ Signature»да шахсий менежер мижозга муайян, баъзан эса ҳеч кимда учрамаган ўзига хос масалани ҳал этишга ёрдам бериш мақсадида бир неча дақиқа ичда турли соҳа мутахассисларидан жамоани тўплаб бериши мумкин. Бундай тезкорлик Австралия банки рақобатбардошлиги ва бошқаларга нисбатан афзал жиҳатлари мавжудлигини англатади. «ANZ Signature»да барча муҳим қарорлар бўлиmlарда қабул қилинади. Ҳар кун иш бошланишидан аввал бўлиmdа мажлис ўтказилиб, ушбу йиғилишда мутахассислар сўнги янгиликлар билан ўртоқлашди, «кун гоёси»ни ишлаб чиқди, кунлик вазифалар тақсимланади ва режалаштирилади. «ANZ Signature» мижозига

нидан ажратилган ҳудудда фаолият юритади. Ҳудудда девор катталигидаги экранли мониторлар ўрнатилган бўлиб, улар орқали бизнес янгиликлари ва биржага оид ахборотлар узатиб борилади. Интерактив воситалар ёрдамида мижозлар қарор қабул қилиш ва инвестиция қиритиш билан боғлиқ ҳар қандай маълумотга эга бўлиши мумкин. Хонадаги жиҳозлар шундай ўрнатилганки, мижоз турли хил малака ва кўникма ҳосил қилиши учун зарур маълумотларни ўзи ёки махсус бириктирилган ходимлар ёрдамида излаб топиши мумкин. «Business Insight» ҳудудига яқин жойда online-банкнинг терминаллари ўрнатилди. Айни пайтда ярим очиқ кўринишга эга хоналарда банк бўлими ходимининг мижозлар билан бевосита мулоқот ўрнатиши учун етарлича шароит яратилган, шунингдек, бу ҳудудда катта бўлмаган ойнабандлар билан ажратилган музокара хоналари ҳам мавжуд.

«ANZ Signature»дан фарқли равишда Сингапурнинг UOB банки бошқарувчиси банк марказий идорасидан туриб, яъни масофадан туриб тор доирадаги мутахассислари билан алоқага киришиш имкониятига эга. Мижознинг муайян масаласини ҳал этиш мақсадида бошқарувчилар кўплаб экспертларнинг баҳосидан фойдаланиши мумкин. Шунингдек, мижозга хизмат кўрсатаётган шахсий бошқарувчи зарурат туғилган тақдирда мижозни турли соҳа вакиллари билан учраштиради. Бундан ташқари, бўлиmdа ихтисослаштирилган маслаҳатчи штати мавжуд. Умуман олганда, Сингапурдаги банк бўлиmlари шаҳар ва туманларнинг нуфузли масканлари, савдо марказларида, бир сўз билан айтганда, кўпчиликнинг диққат марказида бўладиган жойларда жойлашган. Асосий, уларнинг биноси кўзга яққол ташланади ва аксарият ҳолларда шаффоф деворларга эга бўлади.

Қабул хоналарида мижозларга ширинлик ва ичимликлар тақдим этилади. UOBнинг Сингапурдаги бўлими мижозларга нисбатан ёндашишнинг ўз усулيني ишлаб чиққан: ходимларни кутиш жараёнида банк ҳақида етарлича маълумотга эга бўлиш ва шу орқали ушбу банкка нисбатан мойиллигини ошириш мақсадида мижозга банкни муайян муддат айланиб кўриши учун шароит яратилади. Кутиш ва бўлим фаолиятини четдан кузатиш вақтида мижоз бўлиmdаги шароитларни ўрганиб чиқади ва уларга мослашши ҳамда шошмасдан ўз қарорини қабул қилиши жараёни осон кечади. Бир неча дақиқалик кутишдан сўнг мижозни шахсий менежер хуш кайфият билан қарши олади ва уни музокаралар хоналаридан бирига таклиф этади. Музокаралардан сўнг менежер мижозни бўлим эшигига қадар кузатиб кўяди. Мижоз истаса кутиш хонасида хоҳлаган вақтга қолиши мумкин. Айнан шундай ёндашув мижозга банкда ҳатто бизнесга оид учрашувни ўтказиши, шунчаки қаҳва ичиб, газета мутулаа қилиши ёки телефонда суҳбатлашишига имкон беради. Бундай имконият эса банк бўлими ва мижозни яқинлаштириши табиий. Банк менежерларининг фикрига кўра, катта, сершовкин

Мижозлар билан ишлашда Сингапурнинг UOB («United Overseas Bank») банки амалиёти ҳам кўпчиликка қизиқарли бўлиши мумкин. Банк мижозларга хизмат кўрсатувчи икки хил шакл-шамойилга эга бўлиmlарни ташкил этган. Ушбу бўлиmlардан бири алоҳида имтиёзларга эга мижозларга хизмат кўрсатади. Мижозларга хизмат кўрсатишнинг концепцияси тахминан бир хил қийматдаги даромадга эга, аммо молиявий ва номолиявий хизматларга бўлган эҳтиёжи бир-биридан фарқланувчи мижозларга ўзларига мос тарзда хизмат кўрсатишга йўналтирилган.

2-УРҒУ. МИЖОЗЛАРГА ХИЗМАТ КўРСАТИШДА ТУРЛИЧА ЁНДАШУВ

Кўзланган мақсадлардан асосийси ўз молиявий воситаларини бошқаришни эндигина ўрганаётган ёки компанияларда бош менежер сифатида фаолият юритаётган ва турли тажриба ва инновацияларга қизиққан ҳамда ўз мақсадларига етишиш учун таваккалчиликларга қўл уришга тайёр ёш мижозларга хизмат кўрсатиш билан боғлиқ. Бу каби ишлар билан «UOB Wealth Banking» бўлими шуғулланади ва бу бўлим «Business Insight» томо-

шаҳарда шу каби кичик ҳолатлар муҳим аҳамият касб этади.

Демак, УОВ банки турлича даромадга эга турфа тоифадаги мижозлар гуруҳини жалб этар экан, уларга хизмат кўрсатишнинг турли «сценарий»ларини ишлаб чиқишади.

3-УРҒУ. БАНК ОМАДИНИНГ БИР ҚИСМИГА АЙЛАНГАН ШАХСЛАР

«Royal Bank of Scotland» (RBS)га тегишли «Cousts» банкининг хизмат кўрсатиш борасидаги фаолияти ҳам кўпчилиكنинг эътиборига лойиқ. Ушбу банк жаҳоннинг барча мамлакатларида энг бадавлат инсонларга хизмат кўрсатиб келиши билан танилган бўлиб, унинг қарийб 320 йиллик аънава ва тажрибаси рақобатчилари олдидаги устунлигини билдиради. «Cousts» идоралари кўзга яққол ташланадиган жойда эмас, балки ташқи дунёдан бироз узокроқ маконда жойлашади. Аини пайтда идора жойлашган ҳудудда демократик руҳда қад кўтарган бино мавжуд. Бошқа банклардагидек, қабул қилиш ва кутиш хоналари ишлайди. «Cousts»нинг Сингапурдаги идораси ишбилармонларнинг молиявий туманидаги 24 қаватли осмонўлар бинода жойлашган. Девор ўрнида ўрнатилган деразалардан қараган ҳар бир инсон бир томондан ташқаридаги манзарадан илҳомланса, иккинчи томондан бу манзара унда чекловсиз имкониятлар қуршовида эканлигига оид таассуротни уйғотади. Шунингдек, девор қисмида банк тарихидан сўзловчи турли қадимий буюмлар ва суратлар илбик кўйилган. Музокаралар хонаси банк муваффақиятининг бир қисмига айланиб қолган мижозлар исм-шарифлари билан номланган. Банк ҳурматли мижозларнинг оилаларига юксак даражадаги эҳтиромларини кўрсатиш мақсадида уларнинг исм-шарифлари банк тарихига оид ҳужжатларда қайд этилади. «Cousts» сингари банклар ўзаро ҳамкорлик муносабатларини банкнинг узоқ ва ҳақиқий тарихидаги муваффақиятли фаолияти асосида ўрнатади. Бундай ёндашув хавфсизлик ва ишончлиликни биринчи ўринга қўювчи энг консерватив ва талабчан мижозларда ёқимли таассурот қолдиради.

HSBC ва «Citibank» сингари молиявий «даҳо» банклар ҳам турли тоифадаги мижозларга банк хизматларини кўрсатишда зарур шароитларни яратиб бўйича ўз брендига эга муассасалардир. Кейинги йилларда бу банклар «HSBC Premier» ва «Citigold» номи билан юритилувчи суббрендларни ташкил этгани кўпчиликка маълум. Уларнинг концепцияси фаол ривожланиб бораётган бўлиб, биргина «Retail banking» хизмати бошқа банклар ўртасидаги устунлигини таъминлаб бермоқда. «HSBC Premier» ва «Citigold» бўлимлари қулай, кенг ва шинам хоналари билан ҳам машҳур бўлиб, ушбу масканда мижозлар ўзларини ҳар томонлама қулай муҳитда ўтирган ҳис қилади.

Тўғри, бугунги кунда банк бўлимининг кўшимча (фронт-офислари) идоралари нисбатан ихчам шаклда бўлиб, ўрта ҳисобда 150 кв. м майдонни ўз ичига олади. Бироқ бу жиҳат уларнинг қулай ва шинам бўлишига ҳалал бермайди. Мутахассисларнинг фикрига кўра, энг муваффақиятли банкларда юзага келаётган кичик, ammo муҳим ўзгаришлар яқин келажақда тараққий этиб борадиган тенденциялардан далолат беради. Катта майдонли бинолар наф келтирмайди, шу билан

бирга, дизайнер ва архитекторлар кичикроқ ҳудудда жойлашган бўлимини лойиҳалашда ҳам унинг қулайлиги ва очкилигини тўлиқ намойён этишлари мумкин.

Шунингдек, банклар кўп каналли бизнес моделини жорий этиши ҳисобига ўз бўлимларидаги ходимлар сонини қисқартиришга эришишди. Қолаверса, банк амалиётларининг бир қисми бўлимдан ташқарида бўлган муассасаларда амалга оширилиши йўлга қўйилган.

Яна бир муҳим тенденция бу — бўлимларнинг аксарият қисми савдо марказларига кўчирилиши билан боғлиқ. Бу билан банклар мижозлар оқимига мослашувчанлигини, улар учун доимо очиқлигини кўрсатмоқчи бўлаяпти. Моҳиятан банк бўлимлари ва идоралари нафақат мижозларга хизмат кўрсатиш вазифасини, балки банк брендини намойиш этиш вазифасини ҳам ўтайди. Бугунги кунда банкларнинг иш вақтида ҳам ўзгаришлар кузатилаяпти. Қўллаб идоралар дам олиш кунлари, айниқса, шанба кунлари ҳам ишламоқда. Мижозларга яқин бўлишга уриниш Осиёдаги айрим банклар ходимларидан дам олишларсиз ишлашни тақозо этмоқда. Албатта, бу кунларда бўлимларда меҳнат қиладиган ходимлар сони бошқа кунларга нисбатан камчиликини ташкил этади.

Шундай қилиб, жаҳоннинг кўп банклари ўзларининг чакана савдо кўрсатувчи бўлим ва идораларининг ишини мижозларга мослашган ҳолда юритмоқда. Улардаги мутахассислар мижозларга муқобил лойиҳаларни амалга оширишни, янги восита ва хизматлар ишлаб чиқиш ҳисобига мижозларнинг бизнесини ривожлантиришни ўргатмоқда, бу борада уларга ҳар томонлама ёрдам бермоқда. Биноларнинг ташқи кўринишига келсак, бундан 2-3 йиллар аввал мутахассислар бўлимларни безатишда турли технологик янгиликларни қўллашга, мижозга нафи тегадиган жиҳозлар ва маҳсулотлар билан тўлдирилишига эътибор қаратилиши лозимлигини уқтиришган эди. Бироқ башорат қилинганидек, хоналар турли гаджетлар, планшет ва компьютерлар билан тўлдирилмади. Аксинча, мижоз ва банк менежери ўртасидаги узоқ муддатли муносабат ўрнатилишида табиийлик биринчи ўринга чиқди. Жаҳон молия бозорида чакана савдо ҳажми камайган ва мижозларнинг банкка нисбатан ишончи бироз пасайиб бориши кузатилаётган аини замонда банк ходимлари мижозларга расмий веб-саҳифа ёки ижтимоий тармоқдаги саҳифалари орқали саволларга жавоб ишлашни тавсия этмасдан уларга ўз бўлимларидан туриб зарур ёрдамни кўрсатишга ошиқмоқда.

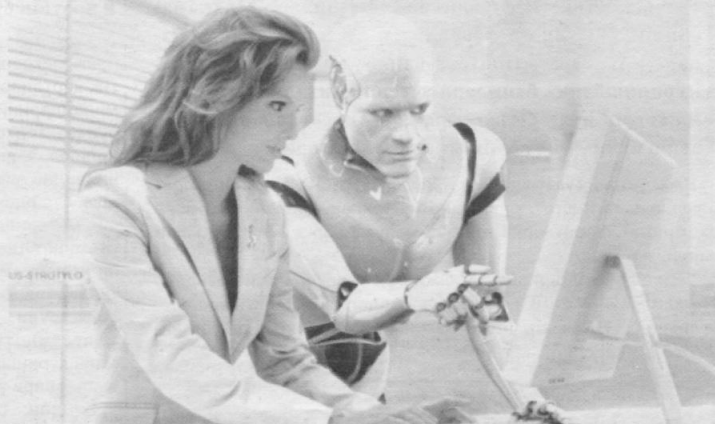
Жаҳоннинг етакчи банкларида турли коммуникатив каналларни уйғунлаштиришга бўлган уриниш кучайишига қарамай, улар инсоний муносабатларни ҳеч қандай молиявий воситалар билан алмашишни исташмаяпти.

Шундай қилиб, яқин келажақда банк бўлимлари банк ва мижознинг асосий учрашиш жойи ҳамда ишончлилик ва муассаса брендини ўзида намойён этувчи маскан бўлиб қолади. Айнан ушбу муассасадаги ўзаро ҳамкорлик мисолида мижознинг банк бренди борасидаги фикри ва хулосаси шаклланади.

**Интернет материаллари асосида
Ахборот ва статистика бўлими
томонидан тайёрланди.**

ЭНГ АНТИҚА БАНК ХИЗМАТЛАРИ

Дунёда банклар сони ортиб, ўз навбатида, рақобат ҳам кучаймоқда. Барқарор фаолият юритиш мақсадида молия муассасалари нафақат ўзларини кенг миқёсда реклама қилади, хизматлар сони ва қўламини кенгайтиради, балки ноодатий янгиликларни жорий этишга ҳам интилади. Кўзи ожиз инсонлар учун банккоматлар, бепул саёҳат, денгизчиларга кредитлар шулар жумласидандир. Банклар имкон қадар кўпроқ мижозларни жалб этиш учун яна қандай хизматлардан фойдаланишни таклиф этади? Қуйида ана шундай кутилмаган таклифларни билдирган банклар ҳақида маълумот берамиз.

ОВОЗЛИ БОШҚАРУВ

Дунёнинг аксарият ривожланган мамлакатларидаги кўп банклар инсоннинг овози бўйича ажратиш технологиясини аллақачон муваффақиятли қўллаб келмоқда. Молиявий муассасага қўнғироқ қилган ҳар бир инсон билан «аккли» темир одам (робот) суҳбатлашади, ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишади.

Бундай замонавий амалиёт, шунингдек, мижозларни янгиликлар билан автоматик равишда таништириб борувчи тизимларнинг ишга туширилиши банкка келиб тушган ҳар бир мурожаатга ўз вақтида жавоб бериш тезлигини оширишга хизмат қилмоқда.

МИЖОЗНИНГ ЁШ ЁКИ ҚАРИСИ БЎЛМАЙДИ

Айрим хорижий банклар ўз мижозларига фарзандлари, болалар номига кредит картасини расмийлаштириш хизматида фойдаланишни тавсия этишади. Масалан, Россиянинг ВТБ банки 10-14 ёшдаги болалар учун карта очиш хизматини жорий этган. Ота-оналар фарзанди томонидан амалга оширилаётган ҳар бир амалиётни назорат қила олади, маблағларни сарфлаш борасида чекловларни ўрнатиш ҳамда картага вақти-вақти билан пул ўтказишлари мумкин.

БАНК БИЛАН ТАНИШТИРУВЧИ БАНКОМАТ

NCR компанияси (банккоматларни ишлаб чиқариш, таъмирлаш ва ўрнатиш бўйича жаҳоннинг етакчи компанияларидан бири) мутахассислари иزلанувчиларни банк хизмати ҳақида тушунчага эга бўлмаган инсонлар учун банк курилмаларини кашф қилишга чорлаган эди. Натижада инсоннинг биометрик маълумотлари билангина ишлайдиган янги турдаги банккоматлар ишлаб чиқарилди. Бундай банккоматлардан бири илк бора Мумбайда ўрнатилган.

АЙРИМ СОҲА УЧУН МАХСУС КРЕДИТ

Баъзи банклар муайян соҳа мутахассислари учун махсус маҳсулотларни таклиф этади. Масалан, денгизчилар учун алоҳида хизмат жорий этилган банклар ҳам мавжуд. Махсус ишлаб чиқилган дастур асосида денгизчиларга бир ярим йил муддатга кредит ажратилади. Кредитни расмийлаштиришнинг мажбурий шarti — дарё трансporti агентлигидан денгизчининг яқин истиқболда рейси мавжудлигини тасдиқловчи махсус маълумотнома кўрсатилиши керак.

«ОВОЗЛИ» БАНКОМАТ

Кўзи ожиз инсонлар учун қулайлик туғдириш мақсадида АҚШ ва Европанинг айрим ҳудудларида махсус «овозли» банккоматлар ўрнатилган. Алмашиладиган маълумотлар бошқа шахслар томонидан тингланишининг олдини олиш мақсадида барча йўриқнома ва тушунтиришлар махсус қулоқчинлар орқали мижозга етказилади.

Интернет материаллари асосида тайёрланди.

Янги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни тақдим этамиз

Пойтахтимиздаги учта банк ижтимоий аҳамиятли хизматларни етказиб берувчилар деб топилди

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 6 февралдаги 59-сонли қарори билан «Асака», «Ипотека-банк» ҳамда «Ўзсаноат-қурилишбанк» банклари устав капиталдаги улушни сотиш йўли билан хорижий инвесторларни жалб этиш бўйича мажбуриятдан озод этилди.

Кирилган тузатишларга кўра, кўрсатиб ўтилган тижорат банклари тартибга солинадиган нархлар бўйича ижтимоий аҳамиятли хизматларни етказиб берувчилар жумласига кириштирилди.

Тегишли ўзгартиришлар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 10 февралдаги 33-сонли қарорига, шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 5 августдаги 252-сонли қарорига киритилди.

Автомобиль йўллари давлат қўмитаси ташкил этилди

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 14 февралдаги фармони билан йўл ҳўжалигини бошқариш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тасдиқланди.

Автомобиль йўллари давлат қўмитаси – янги ваколатли давлат органи. У тугатилаётган Автомобиль йўллари қуриш ва фойдаланиш давлат-акциядорлик компаниясининг («Ўзавтойўл» ДАК) негизда, унинг мажбуриятлари, шу жумладан, халқаро шартномалар бўйича ҳуқуқий вориси шартларида ташкил этилди.

Янгидан ташкил этилган давлат қўмитасига умумий фойдаланишдаги автомобиль йўллари қуриш, реконструкция қилиш ва таъмирлаш ишлари, шу жумладан, инвестиция лойиҳалари ва мукамал таъмирлаш объектларини техник-иқтисодий асослашни (техник-иқтисодий ҳисоб-китобни), автомобиль йўллари мукамал таъмирлаш объектларининг иш ҳужжатларини ва автомобиль йўллари жиҳозлаш бўйича танлов ҳужжатларини экспертизадан ўтказиш бўйича буюртмачи функцияси топширилди.

Бундан ташқари, Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида йўл-қурилиш ишлари си-

фатини назорат қилиш давлат инспекцияси ташкил этилмоқда. Давлат инспекцияси йўл қурилиши ишларида, йўл-қурилиш материаллари, маҳсулотлар ва конструкцияларни ишлаб чиқаришда техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар таллабларига риоя этилишини назорат қилади ҳамда қурилиши тугалланган йўл объектларини фойдаланишга қабул қилиш бўйича комиссиялар ишида қатнашади.

Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармаси энди Вазирлар Маҳкамасига бўйсунди. Илгаригидек, жамғармага мажбурий ажратмалар умумдавлат солиқлари ва бошқа мажбурий тўловлар ҳисобланади, уларнинг миқдори ҳар йили Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджети тасдиқланиши билан бир вақтда белгиланади.

Ҳужжат билан кўрсатиб ўтилган давлат тузилмаларининг асосий вазифалари ва фаолиятининг йўналишлари белгилаб берилди.

Пластик карта ишлаб чиқарувчилар учун имтиёзлар узайтирилди

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 2 февралдаги ПҚ-2751-сонли қарори билан республикамизда банк пластик карталари асосида нақд пул-сиз ҳисоб-китоб тизимини янада ривожлантириш учун қулай шарт-шароитлар яратиш бўйича чора-тадбирлар тасдиқланди.

Хусусан, ҳужжат билан банк микропроцессор пластик карталари ва тўлов терминаторларини ишлаб чиқарувчи корхоналарга 2020 йилнинг 1 январигача уларни ишлаб чиқариш учун хомашё, сарфланувчи ва бутловчи материаллар, дастурий таъминот ва лицензияларни импорт қилишда божхона тўловлари (божхона расмийлаштируви йиғимларидан ташқари) тўлашдан озод этиш кўринишидаги божхона имтиёзлари узайтирилди.

Бундан ташқари, чакана савдо тўлов тизимлари процессинг марказлари Вазирлар Маҳкамаси тасдиқлайдиган рўйхатлар бўйича импорт қилинадиган дастурий таъминот, банккомат ва пластик карталар воситасида ҳисоб-китоб қилиш учун фойдаланиладиган бошқа ускуналарни олиб киришда худди шунча муддатга божхона тўловларидан озод этилади (божхона расмийлаштируви йиғимларидан ташқари).

Кўрсатилган имтиёзлар мақсадли тусга эга бўлгани боис, имтиёзларни қўллаган ҳолда олиб кириладиган хомашё, сарфланувчи ва бутлов-

чи материаллар, дастурий таъминот ҳамда лицензиялар мақсадга номувофиқ ишлатилган тақдирда божхона имтиёзлари берилиши муносабати билан тўланмаган божхона тўловлари суммаси қонунчиликда кўзда тутилган молиявий санкциялар қўлланилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетига ундириб олинади.

Шу билан бирга, мамлакатнинг банк секторига қуйидаги масалаларни ишлаб чиқиш топширилди:

- истеъмол эhtiёжлари учун товар (иш, хизмат)ларни сотиб олиш учун пластик карталардан фойдаланиш

асосида турли хил кредит маҳсулотларини жорий этиш;

- савдо-хизмат кўрсатиш ташкилотлари билан ҳамкорликда фойдаланувчиларнинг пластик карталардан фойдаланишини рағбатлантириш ва манфаатдорлигини оширишга қаратилган турли хил бонус, дисконт ва рағбатлантирувчи дастурларни жорий этиш амалиётини кенгайтириш;

- ОАВда самарали, замонавий ва қулай тўлов воситаси сифатида пластик карталардан фойдаланишнинг афзалликларини ёритиш бўйича ташкилий тадбирларни тизимли асосда олиб бориш.

Давлат ташкилотларини текшириш учун аудиторларни танлаш соддалаштирилди

Ўзбекистон Республикаси Давлат рақобат қўмитаси ва Молия вазирлигининг қарори (рўйхат рақами 1668-4, 2017 йил 7 февраль) билан Устав капиталда давлат акциялари пакети (улушлари) 50 фоиздан ортиқ бўлган корхоналарда ташқи аудитни ўтказадиган аудиторлик ташкилотлари рўйхатига аудиторлик ташкилотларини киритиш тартиби тўғрисидаги Низомга ўзгартириш ва қўшимчалар киритилди.

Энди аудиторлик ташкилоти танловда иштирок этиш учун тасдиқланган шакл бўйича ариза топшириши даркор.

Унга илова қилинадиган ҳужжатлар рўйхатига ҳам тузатиш киритилди:

- қимматли қоғозлар бозори ихтисослиги бўйича маълумоти тўғрисида диплом нусхаси ёхуд қимматли қоғозлар бозори соҳасида малакага эга эканлигини тасдиқловчи меҳнат дафтарчасидан кўчирма;

- аудиторлик ташкилоти жавобгарлиги суғурта полисининг нусхаси;

- аудиторлик ташкилоти раҳбари томонидан тасдиқланган ички стандартлар рўйхати.

Келтирилган ҳужжатлар бир нусхада тақдим этилади. Аудиторлик ташкилотидан бошқа ҳужжатларни талаб қилиш тақиқланади.

Муқаддам аудиторлик текширувини ўтказиш бўйича аудиторлик фаолиятини амалга ошириш учун лицензия нусхаси ва аудиторлик таш-

килотининг раҳбар ва штатдаги аудиторларнинг малака сертификати нусхаси ҳам талаб этилар эди.

Энди Давлат рақобат қўмитаси ҳузуридаги Давлат активларини бошқариш маркази ўзаро ахборот ҳамкорлиги йўли билан, шу жумладан, электрон тарзда мустақил равишда Молия вазирлигидан аудиторлик текширувини ўтказиш бўйича аудиторлик фаолиятини амалга ошириш учун лицензия мавжудлиги ҳамда раҳбар ва штатдаги аудиторларда амалдаги аудиторлик малака сертификатлари мавжудлиги (ариза топширилган пайтда) ҳақида маълумотни олади.

Аудиторлик ташкилотидан қимматли қоғозлар бозори мутахассисининг малака аттестатининг мавжудлигини тасдиқловчи ахборот Марказнинг ўзида мавжуд бўлади.

Низомга бошқа айрим ўзгартиришлар ҳам киритилган.

Транспорт ва логистика тизимини мутахкамлаш йўлида

Ўзбекистонда «Марказий Осиёга инвестициялар IV» дастури доирасида «Марказий Осиёда транспорт ва логистика бизнес-уюшмаларини мустахкамлаш» лойиҳаси амалга оширилмоқда.

Тадбиркорлик ва бошқарувни ривожлантириш маркази (ТБРМ, Болгария) томонидан Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси (ССП), Бизнес-логистикани ривожлантириш уюшмаси (Ўзбекистон), Туркменистон халқаро автомобиль ташувчилари уюшмаси (ТНАДА) ҳамда Латвия стивидор компаниялари уюшмаси ҳамкорлигида амалга оширилаётган мазкур лойиҳа 2017-2019 йилларга мўлжалланган бўлиб, у Европа Иттифоқи комиссияси томонидан молиялаштирилади.

Лойиҳа Ўзбекистондан ташқари Туркменистон ҳудудларида ҳам амалга оширилиши мўлжалланган ва унинг асосий мақсади Ўзбекистон ва Туркменистонда тадбиркорликни, бизнес-уюшмалар, кичик ҳамда ўрта бизнес (КЎБ) корхоналарини товарларни етказиб бериш, сақлаш ва тақсимлаш, иш ўринларини яратиш ва ходимларни ўқитиш соҳасида қўллаб-қувватлаш, транспорт ва омбор логистикаси соҳасида фаолият юритувчи корхона ва ташкилотларнинг ички ва ташқи бозордаги рақобатбардошлиги оширишни ташкилий қўллаб-қувватлаш, шунингдек, Марказий Осиёда кичик ва ўрта бизнес ўсишини рағбатлантириш ва экспортни кенгайтириш орқали давлат-хусусий тадбиркорлик шериклигининг институционал ва ҳуқуқий ме-

ханизмларини яратишдан иборатдир. Лойиҳани амалга оширишда қандай натижалар кутилмоқда?

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси томонидан лойиҳа тақдимоти бағишлаб ташкил этилган тадбирда ушбу саволга «Марказий Осиёда транспорт ва логистика бизнес-уюшмаларини мустахкамлаш» лойиҳаси координатори Николай Ярмов батафсил жавоб берди:

– Мазкур лойиҳада транспорт-логистика бизнесига кўмаклашувчи бизнес-уюшмаларнинг тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш бўйича инновацион бошқарув тажрибасини ошириш, билим ва ваколатларни такомиллаштириш, уларни бизнесни муваффақиятли юритиш учун асосий бошқарув кўникмаларидан боҳабар этиш, КЎБ соҳасидаги энг яхши тадбиркорлик амалиётлари ва ЕИ давлатларининг амалий тажрибаси билан таништиришга эришилади. Бундан ташқари, КЎБ экспорти ва савдо салоҳияти соҳасида ҳам бизнес-уюшмалар қўшимча малакага эга бўладилар, транспорт сектори ва логистика амалиётларининг барқарор ривожланишини қўллаб-қувватлаш учун ЕИ ва Марказий Осиёдаги бизнес-уюшмалар ўртасидаги институционал шериклик ривожлантирилади.

Бизнес-уюшмалари ваколатининг ошиши транспорт ва логистика сектори ривожланишини қўллаб-қувватлашнинг инновацион усулларини қўллаш ҳисобига кучайтирилади. Лойиҳада иштирок этган КЎБ субъектлари транспорт ва логистика бошқарувининг самарали амалиётларидан фойдаланишга муваффақ бўлади. Натижада уларнинг ички ва минтақавий бозорлардаги рақобатбардошлиги ўсади.

Тақдимотда Ўзбекистондаги ЕИ делегацияси раҳбари элчи Эдуардс Стипрайс, Ўзбекистон ССП раиси Алишер Шайхов ҳамда Ўзбекистон, Туркменистон ва Латвиядан лойиҳанинг шериклик ташкилотлари раҳбарлари, координаторлар иштирок этдилар.

МАЪЛУМОТ: Европа Иттифоқи таркиби тажрибалар ва ресурсларни босқичма-босқич бирлаштиришга қарор қилган 28 та аъзо давлатдан иборат. Эллик йил мобайнида ЕИ сарҳадларининг кенгайиб бориши натижасида ушбу давлатларда барқарорлик, демократия ва мустахкам ривожланиш ҳудуди барпо этилиб, маданий хилма-хиллик, бағрикенглик ва шахс эркинлигини сақлаб қолишга эришилди. Қайд этилишича, ЕИ қўлга киритилган мазкур ютуқ ва қадриятларни ўз сарҳадларидан ташқаридаги давлат ва халқлар билан ҳам бўлишишни мақсад қилган.

Наргиз АҲМЕДОВА.

Ҳамкорликни ривожлантиришга келишилди

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси томонидан Чехия Республикасининг МДХ давлатлари бўйича Савдо-саноат палатаси ҳамкорлигида чехиялик компаниялар иштирокида Ўзбекистон – Чехия бизнес-форуми ва кооперация биржаси ўтказилди.

Маълумки, иқтисодий, саноат ва илмий-техник ҳамкорликка асосланган Ўзбекистон – Чехия Ҳукуматлараро комиссиясининг учрашувлари мунтазам равишда ўтказиб келинади.

Мазкур ишбилармонлик учрашувида ҳам Ўзбекистон ва Чехия компаниялари ўртасида савдо алоқалари йўлга қўйилишини қўллаб-қувватлаш, Ўзбекистонда бизнес юритиш бўйича чехиялик компанияларнинг тажрибаси тақдимотини ўтказиш, янги қўшма корхоналарни ташкил этиш ва инвестициявий лойиҳаларни амалга ошириш масалалари кўриб чиқилди.

Бугунги кунда икки томонлама савдо бўйича кўрсаткичларни таҳлил қилиб, 2016 йилнинг биринчи ярмида ўзаро савдо ҳажми 36,2 млн. АҚШ долларини ташкил этганини қайд қилиш мумкин. Бунда экспортнинг асосий позициялари транспорт хизматлари (25,1 фоиз), пахта матолари (61,4 фоиз), электр ускуналар (10,2 фоиз), цемент (2,5 фоиз) ва бошқа йўналишлар бўйича амалга оширилган.

Чехия Республикасида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар импорти бўйича эса, автомобиль эҳтиёт қисмлари (шиналар, механик ускуналар), фармацевтика маҳсулотлари, пластмасса буюмлар, электр ускуналар, шакар ва қандолат маҳсулотларини санаб ўтиш мумкин.

Бугунги кунда Ўзбекистонда Чехия капитали иштирокида 18 та компания фаолият юритаётган бўлиб, улардан 12 таси қўшма корхона, еттита эса, тўлиқ хорижий капитал асосида ташкил қилинган. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги қошида 6 та Чехия фирмаси ва компаниясининг ваколатхоналари аккредитациядан ўтган.

Тадбир якунлари бўйича томонлар савдо ҳажмини ошириш, фармацевтика, кимё ва тўқимачилик тармоқларида лойиҳаларни татбиқ этиш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш ҳамда туризм каби соҳаларда ўзаро келишувларга эришди.

Гулшан ЮСУПОВА.

2020 йилгача яна 200 та янги иш ўрни яратилади

Навоий эркин иқтисодий зонасида юқори кучланишга чидамли электр кабеллари ва симлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган «NPC systems» (Hayat power cable systems) масъулияти чекланган жамияти шаклидаги Ўзбекистон – Хитой қўшма корхонаси барқарор фаолият кўрсатаётган замонавий корхоналардан.

Ўтган йили бу ерда алюминий эритмасидан 8 мм. диаметри сим ишлаб чиқариш ўзлаштирилгани натижасида 50 иш ўрни очилди. 2020 йилгача корхонада ишлаб чиқариш ҳажмини кенгайтириш ҳисобидан яна 200 янги иш ўрни яратиш режалаштирилган.

– Жаҳон стандартларига тўлиқ жавоб берадиган турли ўлчамдаги мис ва алюминий кабеллар ишлаб чиқаришга ихтисослашган корхонанинг асосий хомашё таъминотчиси Олмалиқ конметаллургия комбинати, – дейди корхона директори Евгений Ерофеев. – Замонавий дастоҳларни бошқараётган мутахассисларнинг аксарияти касб-хунар коллежини битирган ёшлардир. Жорий йилда 400 километрик турли кабель ва сим экспорт қилишни режалаштирганмиз.

Ў.А.

Ўзбекистонда кичик бизнес ривожини — 2016 йил якуни

Сўнги тўрт йил ичида Ўзбекистонда хусусий мулк ҳимояси ва нуфузини ошириш, ишбилармонлик муҳити ва бизнес юришти шароитларини янада яхшилашга йўналтирилган 15 дан ортиқ қонунлар қабул қилинди, тадбиркорлик фаолиятини тартибга солувчи деярли барча ҳуқуқий асос бутунлай янгиланди. Мамлакатимизда тадбиркорлик фаолияти соҳасидаги руҳсат бериш ва лицензия беришни талаб этувчи юзлаб тартиб-таомиллар бекор қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 5 октябрдаги «Тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони асосида тадбиркорлик фаолиятини жадал ривожлантириш, хусусий мулкчиликни ҳар томонлама ҳимоя қилиш ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатдан яхшилаш борасида бешта энг устувор соҳа бўйича 42 та аниқ чора-тадбир амалга оширилишини назарда тутувчи Комплекс чора-тадбирлар дастури тасдиқланди:

- тадбиркорлик фаолиятини ҳуқуқий тартибга солиш соҳасида;
- тадбиркорлик субъектларини текширишларни қисқартириш ва уларнинг фаолиятига асоссиз аралашининг олдини олиш соҳасида;
- тадбиркорлик субъектларининг жавобгарлигини янада либераллаштириш соҳасида;
- молиявий ҳамда солиққа тортиш тизими ва божхона ишини такомиллаштириш соҳасида;
- тадбиркорларнинг суд орқали ҳимоя қилинишини кучайтириш, бизнес юришти шароитларини яхшилаш, инвестициявий жозибадорлигини ва республиканинг халқаро рейтингини ошириш соҳасида.

ҳимоя қилишни таъминлаш, давлат тузилмалари билан муносабатларда уларнинг манфаатларини ифодалашга алоҳида эътибор қаратилаётганидан далолатдир.

Хусусий мулкни ҳимоя қилиш ва кичик бизнес ривожланишини қўллаб-қувватлашга қаратилган чора-тадбирларни амалга ошириш баробарида хусусий хорижий сармоядорларни жалб этиш ва қулай ишбилармонлик муҳитини шакллантириш масалаларига ҳукумат даражасида эътибор қаратилмоқда. Хорижий инвесторларга яратиладиган қулайликларни назарда тутувчи яна бир чора, яъни хорижий инвестициялар иштирокидаги янгидан ташкил этиладиган ишлаб чиқариш корхоналарига уларни давлат рўйхатидан ўтказиш вақтида амалда бўлган солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар ставкаларини (ресурс ва божхона тўловлари бундан мустасно) беш йил мобайнида қўллаш ҳуқуқи берилишини назарда тутувчи имтиёз белгиланди. Айти пайтда қайд этиш лозим, Жаҳон банкнинг «Doing Business-2017» ҳисоботида кўра, Ўзбекистонда солиқ юки даражаси БАА, АҚШ, Япония ва Хитой сингари давлатларга нисбатан анча паст бўлиб қолмоқда.

Шунингдек, сўнги йилларда бизнес ташкил этиш тартиб-таомилларини соддалаштириш, «ягона дарча» тамойилига асосланган тизимни ишга тушириш ва интернет тармоғи орқали тадбиркорлик субъектини давлат рўйхатидан ўтказиш тизимини жорий этиш соҳасида амалга оширилган чора-тадбирлар натижасида Ўзбекистон «Doing Business-2017» ҳисоботида «Корхоналарни рўйхатга олиш» рейтингини бўйича юқори поғона (25-ўрин)дан ўрин олгани аҳамиятлидир. Алоҳида таъкидлаш жоиз, 2016 йилдан бошлаб «ягона дарча» тамойи-

1-жадвал.

Кичик бизнес субъектлари маҳсулотлари ҳажми, 2016 йил январь-декабрь

	Кичик тадбиркорлик субъектлари маҳсулотлари (иш, хизматлар) ҳажми, млрд. сўмда	Кичик тадбиркорлик маҳсулотлари (иш, хизматлар) ҳажмида хусусий сектор улуши, фоизда
Саноат	50 020,8	48,2
Қишлоқ ҳўжалиги	47 577,5	100,0
Қурилиш	20 677,7	66,2
Чакана савдо айланмаси	78 867,4	83,6
Юк ташиш, млн. тоннада	836,0	63,6
Йўловчи ташиш, млн. нафар	7 070,2	91,4
Экспорт, АҚШ млн. доллариди	3 588,5	3,8
Импорт, АҚШ млн. доллариди	5 655,9	12,2

Фармонда тадбиркорлик фаолияти назорати тизими қайта кўриб чиқилишига алоҳида эътибор қаратилган. Хусусан, тадбиркорлик субъектларини режадан ташқари текширишнинг барча турлари, шунингдек, тадбиркорларнинг ҳуқуқ ва манфаатини чекловчи жиноят ишлари доирасидаги муқобил текширишларнинг барча турлари бекор қилиниши белгиланди.

Ўзбекистон жамиятини демократлаштириш йўлида собит қадамларни ташлаётгани Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузурида Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил институти, яъни Бизнес-Омбудсман ташкил этилишида ҳам яққол намоён бўлмоқда. Таъкидлаш лозим, дунёнинг барча демократик ривожланган давлатларида ҳам мавжуд бўлмаган бундай олий институт Ўзбекистонда тадбиркорлик субъектларини ҳуқуқий

ли асосида 16 турдаги давлат хизматлари кўрсатиладиган ягона марказлар орқали тадбиркорлик субъектларига руҳсат берувчи ҳужжатларга бюрократик оврагарчиликлар ва тўсиқларсиз эга бўлиш имконияти юзага келди.

Амалга оширилаётган чора-тадбирлар 2016 йил давомида 31 766 та янги кичик бизнес субъектлари ташкил этилишига сабаб бўлди (деҳқон ва фермер ҳўжаликларидан ташқари). Натижада 2017 йил 1 январь ҳолатига кўра, фаолият юритаётган кичик тадбиркорлик субъектлари сони 218 170 тага етди, бу эса ундан аввалги йилга нисбатан 11 066 тага кўп кўрсаткичдир. Кичик бизнес субъектлари ва хусусий тадбиркорлар учун қулай ишбилармонлик муҳити яратилиши натижасида 2016 йил якунига кўра, уларнинг мамлакат ялли ички маҳсулот таркибидаги улуши 56,9 фоизга етди (2015 йил якунида мазкур кўрсаткич 56,5 фоиз эди).

ИҚТИСОДИЁТ ТАРМОҚЛАРИДА КИЧИК БИЗНЕС

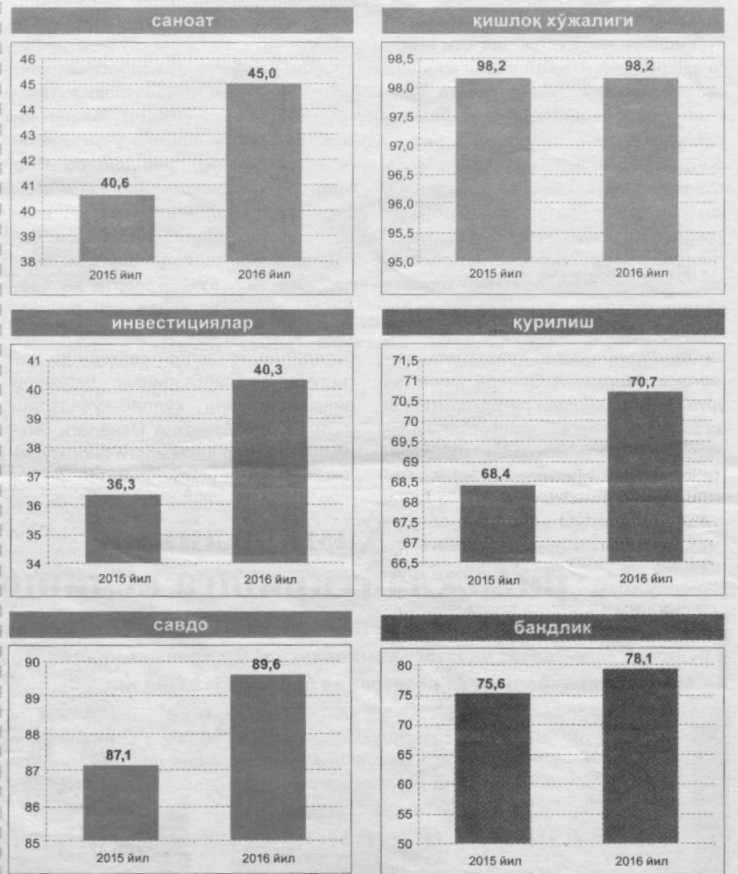
ЯИМ таркибида кичик бизнес улуши ўсиши унинг иқтисодий тармоқларидаги улуши ортиши билан боғлиқ. Хусусан, 2016 йил якунига кўра, саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилишида кичик бизнес улуши 45,0 фоизга етди (2015 йил январь-декабрь ойларида бу кўрсаткич 40,6 фоиз эди), қурилишда 70,7 фоиз (68,4 фоиз), асосий сармоёда ин-

вестицияларнинг улуши 40,3 фоиз (36,3 фоиз)га тенг бўлди.

2016 йил январь-декабрь ойларида кичик бизнес субъектлари ва хусусий тадбиркорлар томонидан иқтисодийдаги 19 963,2 млрд. сўм инвестициялар ўзлаштирилди. Улар томонидан 20 677,7 млрд. сўмлик қурилиш ишлари бажарилди. Бу эса ундан аввалги йилга нисбатан 15,6 фоиз кўпдир.

1-диаграмма.

Кичик бизнеснинг иқтисодий тармоқларидаги улуши, умумий ҳажмга кўра фоизда

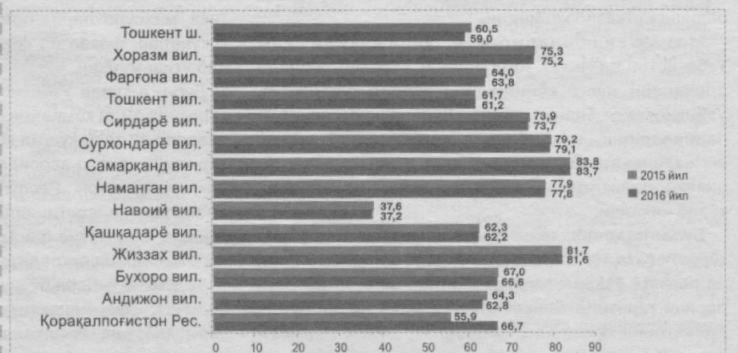
ҲУДУДЛАРДАГИ ЯҲМ ИШЛАБ ЧИҚАРИЛИШИДА КИЧИК БИЗНЕС УЛУШИ

Республиканинг барча ҳудудларида, Қорақалпоғистон Республикасидан ташқари, ялли ҳудудий маҳсулот (ЯҲМ) ишлаб чиқарилишида кичик бизнес улуши ортди. Энг юқори ўсиш даражаси Наманган (80,3 фоиз), Жиззах (80,3 фо-

из) ва Самарқанд (78,0 фоиз) вилоятларида кузатилди. Қорақалпоғистон Республикасида кичик бизнес улуши пасайиши юқори ишлаб чиқариш қувватига эга янги йирик корхоналар ишга туширилиши билан боғлиқ бўлди.

2-диаграмма.

Ҳудудлар ЯҲМ ишлаб чиқарилишида кичик бизнес улуши, фоизда

БАНДЛИКНИ ТАЪМИНЛАШДА КИЧИК БИЗНЕСНИНГ УЛУШИ

Аҳоли бандлигини таъминлаш ва барқарор иқтисодий ўсишнинг юқори суръатларини таъминлаш дастурлари амалга оширилиши ундан аввалги йилга нисбатан иш билан банд аҳоли сонининг 1,8 фоиз ортишига хизмат қилди ва 2016 йил январь-декабрь ойларида республика иқтисодиётида банд бўлганларнинг сони 13 298,4 минг нафарни ташкил этди. Чунончи, давлат секторида фаолият юритаётган аҳоли сони иш билан банд аҳоли умумий сонининг 17,7 фоизига етди (2015 йилда 17,9 фоиз), нодавлат секторда эса бу кўрсаткич 82,3 фоиз (2015 йилда 82,1 фоиз)га етди. Иқтисодий фаол аҳолининг бандлик даражаси 94,8 фоизга тенг бўлиб, ишсизлик даражаси 5,2 фоизга тўғри келди.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг жадал ривожланишини таъминлаш, хусусий мулкни ҳимоя қилиш ва унинг дахлсизлиги кафолатларининг ҳуқуқий механизмларини янада мустаҳкамлаш, тадбиркорликни ривожлантириш йўлидаги бюрократик

тўсиқларни бартараф этиш, шунингдек, иқтисодиётда давлат улушини қисқартириш борасида олиб борилган чора-тадбирлар 2016 йил январь-декабрь ойларида умумий иш билан банд аҳоли орасида кичик тадбиркорликда иш билан бандларнинг улуши 78,1 фоиз (2015 йил бу улуш 77,9 фоиз эди)ни ташкил этди. Кичик бизнесда иш билан банд 10 392,5 минг нафар аҳолининг 2 180,4 минг нафари кичик корхона ва микрофирмаларда, 8 212,1 минг нафари эса яқка тартибдаги тадбиркорлар таркибиде фаолият юритмоқда.

Иш билан банд аҳоли сонининг сезиларли даражада ўсиши юк ташиш ва сақлаш (3,8 фоиз), яшаш ва озиқ-овқат хизматлари (3,6 фоиз), қурилиш (3,4 фоиз), алоқа ва ахборот (3,1 фоиз) ва савдо (2,7 фоиз) сингари иқтисодий фаолият турларида кузатилди. Иқтисодий фаолият турлари кесимида энг катта улуш қишлоқ, ўрмон ва балиқчилик хўжаликлари – 27,7 фоиз, саноат – 13,6 фоиз, савдо – 10,9 фоиз, қурилиш – 9,5 фоиз, таълим – 8,3 фоизга тўғри келди.

2-жадвал.

Кичик бизнесда бандлик динамикаси, минг нафар ҳисобида

	2015 й.	2016 й.
Кичик тадбиркорликда иш билан банд бўлган аҳоли сони Улардан	10 178,9	10 392,5
Кичик корхона ва микрофирмаларда иш билан банд бўлган аҳоли сони	2 229,5	2 180,4
Яқка тартибда банд бўлган аҳоли сони	7 949,4	8 212,1
Иқтисодиётда банд бўлган аҳоли умумий ҳажмида кичик бизнесдаги бандлар улуши	77,9	78,1

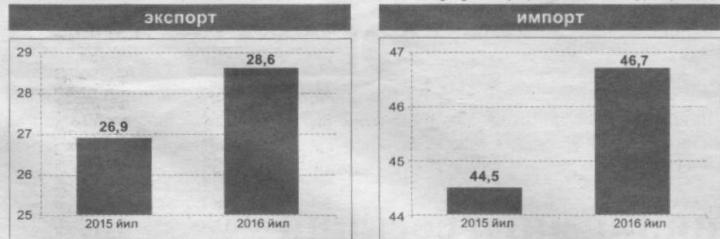
КИЧИК БИЗНЕС ВА ТАШҚИ САВДО

2016 йил январь-декабрь ойларида кичик бизнес экспорти ҳажми 3 588,5 млн. АҚШ долларига етди ва бу билан уларнинг республика экспорти умумий ҳажмидаги улуши 28,6 фоизга тенг

бўлди (2015 йил январь-декабрь ойларида 26,9 фоиз эди). Кичик бизнес импорти ҳажми 5 655,9 млн. АҚШ долларига етди ва унинг улуши 46,7 фоиз (2015 йил 44,5 фоиз)га тенг бўлди.

3-диаграмма.

Кичик бизнеснинг ташқи савдо айланмасидаги улуши, умумий ҳажмига кўра фоизда

КИЧИК БИЗНЕСГА АЖРАТИЛГАН КРЕДИТЛАР ДИНАМИКАСИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки маълумотларига биноан, 2017 йил 1 январь ҳолатига кўра, кичик бизнес субъектларига ажратилган кредитлар ҳажми 15,9 трлн. сўм (ЯИМга нисбатан 8,0 фоиз)ни ташкил этди ва 2016 йил 1 январь ҳолатига нисбатан 1,3 баробар ортди. Шундан микрокредитлар 3,3 трлн. сўмни ташкил этди ва аввалги йилнинг мос даврига нисбатан 1,3 баробар кўндир.

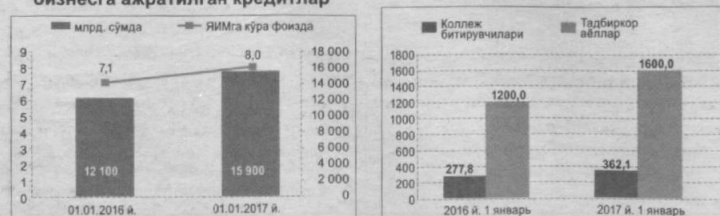
Тадбиркор аёлларга тижорат банклари томонидан ажратилган кредит маблағлари ҳажми 2015 йилга нисба-

тан 1,3 баробар кўпайди ва 1,6 трлн. сўмга етди.

Тижорат банклари ёшларни, айниқса, касб-ҳунар коллежлари битирувчиларини тадбиркорлик фаолиятига жалб қилиш, уларнинг бизнес лойиҳаларини молиявий қўллаб-қувватлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратишмоқда. Ўтган йили мазкур йўналиш буйича 362,1 млрд. сўм, яъни 2015 йилга нисбатан 1,3 баробар кўп маблағлар кредит сифатида ажратилди.

5-диаграмма.

Тижорат банклари томонидан кичик бизнесга ажратилган кредитлар

ЎзР Марказий банки (www.cbu.uz) материаллари асосида тайёрланди.

Стандартлаштириш тизими такомиллаштирилмоқда

Миллий матбуот марказида «Ўзстандарт» агентлиги томонидан «Республикада озиқ-овқат маҳсулотларининг хавфсизлигини таъминлашда «Ўзстандарт» агентлигининг ўрни ва роли» мавзусида матбуот анжумани ўтказилди.

Мамлакатимизда соғлом турмуш тарзини шакллантириш масаласи ҳукуматимиз сиёсатининг устувор вазифаларидан бири ҳисобланади. Хусусан, «Ўзстандарт» агентлиги томонидан бозорларимизни сифатсиз маҳсулотлардан ҳимоя қилиш, аҳоли истеъмол қилаётган озиқ-овқат маҳсулотларининг сифатини яхшилаш масаласига катта эътибор қаратиб келинаётир. Анжуманда сўз юритилганидек, «Ўзстандарт» агентлигининг Тошкент шаҳридаги 3 та ва Қашқадарё вилоятидаги 1 та синов лабораториялари халқаро даражада аккредитациядан ўтказилган. Шунингдек, агентликнинг халқаро ҳамкорлиги натижасида Швейцариянинг «SGS» компанияси билан маҳсулотларни синовдан ўтказиш бўйича ҳамкорлик йўлга қўйилган. 2017 йилнинг ўзида 4 та синов лабораторияларини халқаро даражада аккредитациядан ўтказиш режалаштирилган бўлиб, бу озиқ-овқат маҳсулотларининг сифатини оширишга катта ёрдам беради.

– *Олдимизда турган долзарб вазифалардан бири мамлакатимизда сифат тизimini янада такомиллаштириш ҳисобланади, – дейди «Ўзстандарт» агентлиги бош метрологи А.Абдуқайюмов. – Тадбиркорлик субъектлари томонидан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифат даражасини яхшилаш борасидаги энг муҳим масала уларнинг тех-*

ник талабларга жавоб беришини таъминлашдир. Бугунги кунда корхоналаримизда сифатни бошқариш тизимларини жорий этиш масаласига алоҳида аҳамият қаратилмоқда. Масалан, январь ойининг ўзида 150 та корхонага сифатни бошқариш тизими жорий этилди. Агентлик томонидан жорий йилда 4 500 дан ортиқ сифат тизimini амалиётга татбиқ этиш режалаштирилган.

«Ўзстандарт» агентлигида 2016 йил 96 та халқаро стандарт жорий этилган бўлса, январь ойининг ўзидаёқ 38 та «ISO» стандарти ишлаб чиқилди. Агентлик мутахассисларининг маълумотига кўра, ҳозирги кунда мамлакатимизда амалда бўлган 21 мингга яқин стандартларнинг қарийб 2 700 га яқини халқаро стандартлар билан уйғунлаштирилган. Шундан 962 та стандартлар айнан озиқ-овқат маҳсулотларига тегишлидир.

Тадбирда умумий овқатланиш масканларида, ресторанларда мажубий сертификатлаштириш бўйича меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқилаётганлиги ҳақида ҳам алоҳида тўхталиб ўтилди. Жорий йилдан амалга оширилиши режалаштирилган мазкур лойиҳа айна пайтда Адлия вазирлигига тақдим этилган. Албатта, «Ўзстандарт» агентлиги томонидан бу йўналишда халқаро стандартларни қўллаш бўйича ҳам қатор лойиҳалар ишлаб чиқилмоқда.

Ёрқин ОЧИЛОВ.

Бухгалтерия фаолиятининг янги босқичи

Тошкент давлат иқтисодиёт университетининг «Бухгалтерия ҳисоби ва аудит» факультетида «Иқтисодий таҳлил ва аудит» кафедраси ҳамда Ўзбекистон бухгалтерлар ва аудиторлар миллий ассоциацияси ҳамкорлигида «Бухгалтерия ҳисоби ва аудиторлик фаолияти тўғрисидаги қонунларнинг мазмуни ва моҳияти» мавзусида амалий семинар бўлиб ўтди.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қўламадаги ислохотлар барча соҳалар қатори иқтисодиёт тизимида фаолият юритувчи ходимларга ҳам катта масъулият юкламоқда. Айни пайтда ҳар бир соҳанинг ҳуқуқий асоси ва вазифаларини белгилаб берувчи қонунлар ва қарорларнинг ижроси юзасидан амалга оширилаётган самарали сай-ҳаракатлар юртимизнинг равангага хизмат қилаётир. Хусусан, 2016 йил 13 апрелда янги тахрирда қабул қилинган «Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»ги Қонуннинг мазмун-моҳиятини иқтисодиёт йўналишидаги олий ўқув юртлири талабаларига чуқурроқ етказиш мақсадида бир қатор ўқув-семинарлари ташкил этилаётганлигини ҳам айтиш ўринли.

– «Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»ги Қонуннинг янги тахририда белгиланган вазифалардан келиб чиқиб мамлакатимиз бухгалтерларининг малакасини ошириш бўйича низом тасдиқланди, – дейди Ўзбекистон бухгалтерлар ва

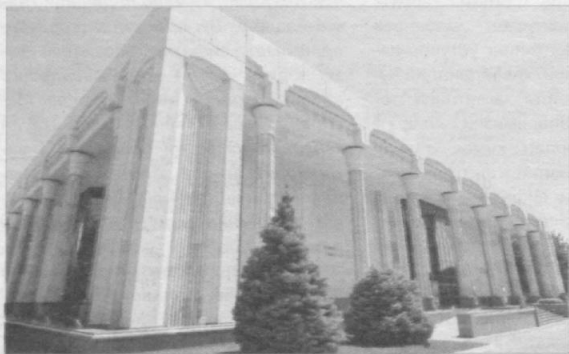
аудиторлар миллий ассоциацияси раҳбари М.Тўлаҳўжаева. – 2008 йилдан мазкур қонунни янгилаш борасида бир қатор лойиҳалар амалга оширилди. Сабаби, 2007-2008 йиллардан бошлаб малакатимизнинг тижорат банклари Бухгалтерия ҳисобининг халқаро стандарти (БҲХС)га ўтишни бошлаган эди. Янги тахрирдаги «Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»ги Қонун бухгалтерия соҳасининг келгусидаги истиқболларини белгилашда дастуриламал бўлиши шубҳасиз.

Семинарда таъкидланганидек, айни пайтда янги тахрирдаги «Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»ги Қонун барча тармоқлардаги бухгалтерия ҳисобини юритувчи ходимларга муҳим вазифаларни қўймоқда. Бу бўйича ассоциация мутахассислари томонидан республикамизнинг барча вилоятларида семинарлар ташкил этилиб, соҳа ходимларига қонундаги ўзгаришлар юзасидан керакли тавсиялар берилаётир.

(Давоми 12-бетда.)

Галерея: «Тошлар тилсими»

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки Тасвирий санъат галереясида Ўзбекистон Бадий академиясининг олтин медали соҳибаси, ҳайкалтарош Людвиг Нестеровичнинг «Тошлар тилсими» номли кўргазмаси намоиш этилди.

Людвиг Нестерович Андрион виллоятининг Асака шаҳрида таваллуд топган. У 1970-1974 йилларда Республика рассомчилик билим юртининг ҳайкалтарошлик бўлимини, 1979 йилда эса Тошкент театр ва рассомлик институтини тамомлаган.

Ижодкор – лой, ёғоч, сирланган турли тошлар, мрамар ва зийнатли буюмлардан моҳирона асарларни яратувчи ҳайкалтарошдир. У ижодий асарлари тўплами билан талабалик йиллариданоқ кўргазмаларда қатнашиб келади. Моҳир ҳайкалтарошнинг назарига тушган ҳар қандай буюм чинакам санъат асарига айланади.

– Тошларга ишлов бериш гоят мушкул жараён бўлиши билан бирга қизиқarli машғулот ҳамдир, – дейди **Л. Нестерович**. – Бу узок вақтни ва аниқ вазифаларни талаб этади. Тошларнинг фактураси – сирти обдон тозаланиб, сил-

лиқлангандан сўнг очилади.

Ҳайкалтарош ўз асарларида турли хомашё бўлақларидан шаклдор яхлит оламни яратиб, уни чексиз ҳиссиётлар билан бойитади. Турли ранглар ва турдаги тошларни бирликда жамлаган ҳолда уларнинг умумий мутаносиблигини топди. Ижодкор ишларида абстракт, кубизм чизгиларга хослик сезилади. Л.Нестерович нафақат нозик пластика ечимини топиш, балки кучли дизайнер сифатида ҳам ўз истеъдоди билан ажралиб туради.

Ҳозирги кунда унинг санъат асарлари Ўзбекистон давлат музейи, Бадий кўргазмалар дерекцияси ва ТИФ Миллий банки галереясининг коллекция фондида ҳамда Америка, Россия, Япония, Чехия, Германия, Англия, Белорусь, Қозоғистон, Корея Республикаси каби давлатлардаги шахсий коллекцияларида сақланмоқда.

Юлдуз ЗОКИРОВА.

ПИЁДА ЮРМОҚ КОНИ ФОЙДА

Пиёда юриш ва унинг фойдали жихатлари бўйича жуда кўп ёзилган ва буни деярли барча яхши билади. Аммо барча нарсада тартиб бўлганидек, бу ишда ҳам ўзига яраша меъёр ва қоидалар мавжуд. **Xabardor.uz** сайтида пиёда юришининг еттига энг муҳим қоидага тўхтаб ўтилади.

1 10 ДАҚИҚА: ГИПЕРТОНИЯ БЕЗОВТА ҚИЛМАЙДИ

Бир кунда 4 мартаба 10 дақиқадан пиёда юришни одат қилсангиз, қон босимингиз меъёрда бўлади.

2 15 ДАҚИҚА: БАДАНТАРБИЯ

Тез-тез қадамлар билан кунига 120 одим ташласангиз, 15 дақиқада 100 ккалдан халос бўласиз! Мана, сизга озишининг қулай усули!

3 20 ДАҚИҚА: ХОТИРЖАМЛИККА ЭРИШАСИЗ!

Асабий иш кунининг «юк»ларидан халос бўлмоқчимисиз? Унда ҳар кун 20 дақиқагина пиёда юринг. Натижа сизни, албатта, хурсанд қилади. Яна чекишни ташлашни истанганлар хумор тутганда 20 дақиқа пиёда юрсалар бу хоҳиш айна шу дақиқаларда ўз-ўзидан йўқоларкан.

4 25 ДАҚИҚА: КАЙФИЯТИНГИЗ КЎТАРИЛАДИ!

Тоза ҳавода, ҳатто, ёмғирли кунда, ёлғиз ёхуд кўнглига яқин инсонингиз билан атиги 25 дақиқагина сайр қилсангиз, ширин хотираларни эслайсиз, қалбингиз янги ва эзгу орзуларга тўлади. Натижада ўзингизни бахтли ҳис қиласиз.

5 35 ДАҚИҚА ПИЁДА ЮРГАНДА...

Тушкунликни енгиш учун вақтингизни аяманг! Ахир сиздан нима кетди? 35 дақиқа тоза ҳавода сайр этсангиз бас!

6 45 ДАҚИҚА: ШАМОЛЛАШГА ЙЎҚ ДЕЙМИЗ!

Америкалик олимлар 45 дақиқа давомида марафонда қатнашган иштирокчиларнинг 50 фоизи шамоллашни енгиб ўтишганини таъкидлашади. Чунки айнан пиёда юрганимизда микроблар ва вируслар таслим бўларкан. Демак, айна кунларда сайр қилишни унутманг!

7 60 ДАҚИҚА: ЮРАККА ФОЙДА

Британиялик олимларнинг аниқлашича, ҳар кун 1 соат давомида пиёда сайр қилган кишилар юрак хасталиқларига камроқ дучор бўлишаркан.

Бухгалтерия фаолиятининг янги босқичи

(Давоми. Бошланиши 11-бетда).

Шунингдек, семинарда мутахассислар томонидан қонунга киритилган ҳар бир ўзгартиришлар ҳақида ҳам батафсил маълумотлар берилди. Айтилганидек, «Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида»ги Қонунга киритилган янгиликларнинг энг муҳимлари сирасига қайта ишлаган берилган хомашё билан боғлиқ операцияларни бухгалтерия ҳисобида акс эттириш тартиби тўғрисидаги низомни, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Бухгалтерия ҳисобининг миллий стандартидаги «Асосий воситалар», «Товар-моддий захиралар», «Номоддий

активлар»даги ўзгартиришларни киритиш мумкин.

Эндиликда мажбурий аудиторлик текширувидан ўтиши лозим бўлган ҳар бир бухгалтерия ҳисоби субъектининг раҳбари мажбурий малака ошириш курсларига жалб этилади. Бу каби янгиликлар Бухгалтерия ҳисобининг халқаро стандартларга мувофиқ тарзда тартибга солишни такомиллаштиришни, ҳуқуқ ва мажбуриятлари аниқ белгиланган хўжалик субъектлари раҳбарларининг, бухгалтерия хизматларини кўрсатувчи ходимларнинг маъсулиятини янада оширишни таъминлайди.

Рашид МИРЗАКАРИМОВ.

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

АХБОРОТ-ТАҲЛИЛИЙ ГАЗЕТА

ҲАМКОРЛАРИМИЗ ВА МУАССИС

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки

«Norma Hamkor» МЧЖ

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

БОШ МУҲАРРИР

А.Н. НАЗАРОВ

Нашр учун масъул

А.С. АСРОРОВ

ЧОП ЭТИШГА ТАЙЁРЛОВЧИ

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

ДИРЕКТОР

Р.Л. ВАЛИЕВ

Газета таҳририятнинг техник
усуналарига саҳифаланди.

АХБОРОТ КУМАГИ

ЎЗА, «Туркистон-пресс» НАА

ТАҲРИРИЯТ МАЗИЛИ:

100084, Тошкент ш.,

Ғ. Мавлонов кўчаси, 1а-уй, 3-қават.

e-mail: info@banknews.uz,

www.banknews.uz

Реклама ва эълонлар учун

234-43-18

телефони орқали мурожаат қилинг.

Юридик шахслар учун нашр индекси – 102.

Жисмоний шахслар учун нашр индекси – 377.

Таҳририятнинг фақат ёзма розилиги билан «Банк ахборотномаси»да эълон қилинган материалларни кўчириб босишга икозат берилмайди. Қўлғизмалар тақриз қилинмайди ва қайтарилмайди.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2012 йил 10 январда 0065-тартиб рақами билан рўйхатга олинган.

Газета ҳафтада бир марта пайшанба кунини чиқади.

Буюртма № 834.

Адади 8855 нуска.

Нархи шартнома асосида.

Газета А3 ҳажмда, 3 шартли босма табақда чоп этилди.

Босишга рухсат этилди: 22.02.2017 й., 9.00.

УСТУВОР ВАЗИФАЛАР

5

ўрин эгаллаган. 2016 йил якунларида кўра, жами ташқи савдо ҳажми 24,7 млрд. АҚШ долларини ташкил қилди. Жумладан, экспорт ҳажми 12,6 млрд. АҚШ доллари ва импорт ҳажми 12,1 млрд. АҚШ доллари тенг бўлди. Жаҳон бозоридagi ноқулай конъюнктурага қарамасдан кейинги йилларда ижобий савдо балансига эришиб келинмоқда. Бу эса, ўз навбатида, республикамизга кириб келаётган хорижий валюта тушумининг ошишига ва миллий валюта барқарорлигини таъминлашнинг муҳим манбасидир. Шу билан бирга, ташқи савдодаги ижобий натижалар қаторида баъзи салбий тенденциялар ҳам кузатишмоқда. Жумладан, ташқи савдо айланмасининг 43 фоизи учта давлат – Хитой, Россия ва Қозғистон давлатлари ҳиссасига тўғри келиши ташқи савдони диверсификация қилиш лозимлигини дарак бериб турибди. Экспорт таркибида машина-созлик ва асбоб-ускуналар салмоғи 2016 йил якунига кўра бор-йўғи 1,8 фоизни ташкил этди. Ваҳоланки, ушбу кўрсаткич 2007 йилда 10,4 фоизни ташкил қилар эди. Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунларида бағишланган йўғилишида давлатимиз раҳбари автомобиль саноатида ишлаб чиқариш ҳажмлари суръатларининг кескин пасайиб кетгани, моддий-техника ресурслари импортини қисқартириш ва маҳаллийлаштириш кўламини кенгайтириш, қишлоқ хўжалиги машинасозлиги ва электротехника саноатида, стандарташтириш тизимида туб ўзгаришлар юзасидан амалий чора-тадбирлар кўрилмаётганини, шунингдек, 2016 йилда экспорт прогноз параметрларининг бажарилиши таъминланмаганини жиддий танқид остига олди. Дастур доирасида «2018-2021 йилларга мўлжалланган экспорт фаолиятини ривожлантириш Концепцияси»ни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш режалаштирилган. Улар сафига юқори қўшилган қийматга эга бўлган маҳсулотларни экспорт қилишни кенгайтириш, савдо алоқаларини ривожлантириш борасида мақсадли бозорларни аниқлаш, ташқи бозорлар конъюнктурасини ўрганиш асосида катта ҳажмдаги экспортбўл маҳсулотларни ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш, белгиланган бозорларни асосий иштирокчилар билан узви ўзаро ҳамкорлик ўрнатиш орқали ушбу бозорларни миллий маҳсулотлар билан таъминлаш, шунингдек, халқаро стандартларни кенг жорий этиш каби чора-тадбирларни киритиш мумкин.

Ташқи савдо йўналишларини диверсификациялаш ва уларнинг халқаро инфратузилмалари билан интеграциялашувига қаратилган дастурларни ҳам ишлаб чиқиш ташқи савдонини ривожлантириш учун муҳим асос яратди. Бундан ташқари, импорт-экспорт операциялари бўйича бериладиган сертификат ва рухсатнома ҳужжатларини унификациялаштирилган божхона ахборот тизими орқали тақдим этиш йўлга қўйилди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунларида бағишлаб ўтказилган мажлисида Президентимиз томонидан ишлаб чиқаришни тубдан модернизация қилиш ва технологик қайта жиҳозлаш дастурлари, шунингдек, хорижий инвестицияларни, энг аввало, тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни фаол жалб этиш, тармоқлар ва минтақаларнинг экспорт салоҳиятини кенгайтириш ва сафарбар қилиш, импортни оптималлаштириш, маҳаллийлаштирилган

маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш соҳасида амалга оширилаётган ишларнинг етарли натижа бермаётганини танқид қилди. Шу сабабли, мажлисида Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлигини қайта ташкил этиш, энг аввало, хорижий инвестицияларни, шу жумладан, тўғридан-тўғри инвестицияларни янада кенг жалб этиш ишларини фаоллаштиришни, ҳам иқтисодиёт тармоқларини, ҳам республика ҳудудларини жадал ривожлантиришни назарда тутиш бўйича аниқ тақлифлар ишлаб чиқиш вазифаси қўйилди.

Иқтисодиётни ривожлантириш ва либераллаштириш устувор йўналишининг учинчи таркибий қисми, яъни 3.3-банди «қишлоқ хўжалигини модернизация қилиш ва жадал ривожлантириш» деб номланади. Дастурга ер ва сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш мақсадида қишлоқ хўжалик экин майдонларини мақбуллаштириш, бунда пахта экин майдонларини 49 минг гектарга ва галла майдонларини 10 минг гектарга қисқартириш, қисқартирилган экин майдонларига картошка, сабзавот, интенсив боғлар, тоқзорлар, озуқа ва мойли экинларни жойлаштириш вазифаси асосий йўналишлардан бири сифатида киритилган. Замонавий агротехнологиялар асосида юқори ҳосилдорликка эга бўлган, эртапиш ҳамда ширин таъмга эга пакана ва ярим пакана дарахтларни экиш орқали интенсив боғ ва узумчиликни ривожлантириш ва дунё бозорларида харидорларга экспортбўл мева-сабзавот маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмларини ошириш, жумладан, 13 минг гектар майдонда янги интенсив боғ ва 7,3 минг гектар тоқзорлар ташкил қилиш кўзда тутилган.

Кўп тармоқли фермер хўжаликларини ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини тайёрлаш, қайта ишлаш, сақлаш ва сотиш соҳаларини, уларнинг иқтисодий самарадорлиги ва молиявий барқарорлигини таъминлаш ва зарурий қишлоқ хўжалиги техникалари билан жиҳозлаш, чорвачилик, паррандачилик каби муҳим соҳаларни жадал ривожлантиришга мўлжалланган комплекс чора-тадбирлар режаларини ишлаб чиқиш ҳам дастурдан жой олган. Ерларнинг мелiorатив ҳолатини яхшилаш ишларининг натижадорлигини ҳар томонлама ўрганиш, шунингдек, экин майдонларининг ҳолатини баҳолаш асосида 2018-2022 йилларда ерларнинг мелiorатив ҳолатини янада яхшилаш ва сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш бўйича давлат дастурини ишлаб чиқиш соҳа ривожини учун муҳим ҳужжат бўлиши кутулимоқда.

Иқтисодиётни ривожлантириш ва либераллаштириш устувор йўналишининг учинчи таркибий қисми, яъни 3.4-банди «иқтисодиётда давлат иштирокини камайтириш, хусусий мулк ҳуқуқини ҳимоя қилиш ва унинг устувор мавқеини янада кучайтириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожланишини рағбатлантиришга қаратилган институционал ва таркибий ислохотларни давом эттириш» деб номланади.

Дастурда тадбиркорликни ривожлантиришнинг қонуний асосларини янада такомиллаштириш соҳасида 2017 йилнинг биринчи чорагида «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг тадбиркорлик субъектлари ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакили (бизнес омбудсман) тўғрисида»ги Ўзбекистон

Республикаси қонуни лойиҳасини ишлаб чиқиш белгиланган.

Тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун бир гектардан ортиқ ер майдонларини ажратиш тизимини такомиллаштириш мақсадида тадбиркорлик субъектларининг иштирокида «ягона дарча» тамойили асосида ер майдонларини танлаш ва ажратиш материалларини тайёрлаш ва ваколатли органлар билан келишиш жараёнларини тўлиқ автоматлаштириш, тадбиркорлик субъектларига аризани кўриб чиқиш жараёнини интерактив кузатиш имконини тақдим этиш каби инновацион тадбирларни амалга ошириш бўйича Вазирлар Маҳкамаси қарорини ишлаб чиқиш бошлаб юборилди.

Иқтисодиётни ривожлантириш ва либераллаштириш устувор йўналишининг бешинчи таркибий қисми, яъни 3.5-банди «вилоятлар, туманлар ва шаҳарларни комплекс мувозанатли ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, уларнинг салоҳиятидан самарали ва оптимал фойдаланиш» деб номланади. Маълумки, Президентимиз Шавкат Мирзиёев ҳудудларни ривожлантириш масаласига халқимиз ва тадбиркорлар билан ўзгарилаётган ҳар бир учрашувда, ҳар бир маърузасида алоҳида эътибор қаратмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 14 декабрдаги «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ижро этишчи тузилмасини тасдиқлаш тўғрисида»ги ПҚ-2679-сонли Қарори билан Ҳудудларни комплекс ривожлантириш ва коммунал соҳа, транспорт, капитал қурилиш ва қурилиш индустрияси масалалари комплекси ташкил қилинди ва унинг раҳбари Бош вазирнинг биринчи ўринбосари этиб тайинланди. Вазирлар Маҳкамаси ижро этишчи тузилмасида эса Ҳудудларни ижтимоий-иқтисодий комплекс ривожлантириш масалалари ахборот-таҳлил департаменти ташкил қилинди. Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 22 декабрдаги «Маҳаллий ижроия ҳокимияти органлари фаолиятини янада такомиллаштириш тўғрисида»ги ПҚ-2691-сонли Қарорига кўра, барча вилоят, шаҳар ва туман ҳокимликларида ҳокимнинг иқтисодий ислохотлар ва тадбиркорлик масалалари бўйича биринчи ўринбосари, шунингдек, ёшлар сивасати, ижтимоий ривожлантириш ва маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосари лавозимлари жорий этилди. Ҳокимликларда ахборот-таҳлил гуруҳлари кучайтирилди. Чегарага яқин 80 та туманда ҳокимнинг махсус ёрдамчиси лавозими киритилди. Жами 739 та қўшимча штат ташкил этилди.

Давлат бошқаруви органлари тизимини тубдан такомиллаштириш ва оптималлаштириш, марказий ва ҳудудий ҳокимият ва бошқарув органлари фаолиятини тубдан яхшилашга, уларни юқори профессионализмга ва замонавий тафаккурга эга бўлган малакали кадрлар билан мустаҳкамлашга йўналтирилган маъмур органларнинг асосий вазифалари, функциялари ва ваколатларини аниқлаштириш, иқтисодиёт тармоқларини ва ҳудудларни ривожлантиришнинг устувор вазифалари амалга оширилиши учун кадрларнинг шахсий масъулиятини ошириш ва қатъий ижро интизомини таъминлаш 2017 йил учун республика ҳукумати иқтисодий ва ижтимоий дастурининг энг муҳим йўналишлари ва устувор вазифаларидан бири сифатида белгиланди.

Бевосита Дастур доирасида эса янги тахрирдаги «Маҳаллий давлат ҳокимияти тўғрисида»ги Ўзбекистон

Республикаси қонуни лойиҳасини ишлаб чиқиш кўзда тутилган бўлиб, ушбу қонун маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг тузилмасини такомиллаштириш ва қонунлар ижросини таъминлаш борасидаги ваколатларини аниқлаштириш, вилоят, туман, шаҳар ҳокимларининг ва бошқа мансабдор шахсларнинг ўз фаолияти юзасидан тегишли ҳудуддаги аҳоли олдига ҳисобот бериш ва ҳисоботга оид маълумотларни оммавий ахборот воситаларида ёритиб бориш тартибин жорий этиш, халқ депутатлари Кенгашлари томонидан маҳаллий ижроия ҳокимияти органлари фаолияти устидан депутатлик назоратини амалга ошириш шаклларини ва уларни амалга ошириш механизмларини аниқлаштириш, шунингдек, халқ депутатлари Кенгашларининг фаолиятини ташкилий ва техник жиҳатдан таъминлайдиган ижрочи котиблар лавозимини таъсис этишни ўз ичига олиши лозим.

Маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг бюджет соҳасидаги ваколатларини кенгайтиришга ҳам алоҳида эътибор қаратилади. Жумладан, бюджет харажатларини янада оптималлаштириш, маҳаллий бюджетлар тасарруфида қоладиган солиқлар ва мажбурий тўловларнинг рўйхати ва миқдорини қайта кўриб чиқиш орқали шаҳарлар ва туманларнинг субвенцияланишини камайтириш, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг минтақалар маблағларини бошқариш бўйича мустақиллигини оширган ҳолда фискал номарказлаштириш жараёнларини чуқурлаштириш бўйича норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинади.

Минтақаларнинг ишлаб чиқариш салоҳиятини кенгайтириш, маҳаллий бюджетлар даромадларини ошириш ва алоҳида вилоятлар ва туманларнинг субвенцияланишини камайтириш бўйича 2017-2021 йилларга мўлжалланган дастурни амалга ошириш ҳам кўзда тутилган. Ҳудудлар бюджети даромад базасини кенгайтириш учун энгил саноатда 85 та, чармпойабзал соҳасида 31 та, қурилиш материаллари ишлаб чиқаришда 16 та, озиқ-овқат саноатида 78 та, фармацевтика соҳасида 18 та, электротехника саноатида 17 та лойиҳани амалга ошириш мўлжалланмоқда.

Иқтисодий ва ижтимоий ривожланишда нисбатан орқада қолаётган Нурота, Каттақўрғон, Қўшрабат, Қизилқум, Музработ, Бобўв, Сардоба туманларини комплекс ривожлантириш дастурларини ишлаб чиқиш, Тошкент шаҳрининг Яшнобод ва Олмазор туманларида кичик бизнеснинг инновацион технопаркларини ташкил этиш назарда тутилган. Ҳудудларга инвестиция жалб қилиш имкониятларини кенгайтириш мақсадида саноат-иқтисод кўрсаткичлари ҳақидаги маълумотларни, табиий ва меҳнат ресурсларини, шунингдек, ҳудуднинг бошқа потенциал имкониятларини ифода этган республиканинг ҳар бир туман (шаҳар) паспортини тузиш масаласи ҳам устувор масала сифатида белгиланган.

Ҳудудларнинг инвестицион жозибадорлигини ошириш, хорижий инвестицияларни кенг жалб қилиш, маҳаллий тадбиркорларни имтиёзлардан фойдаланиш имкониятларини ошириш мақсадида Ғиждувон, Ҳазорасп, Ургут туманлари ва Қўқон шаҳрида эркин иқтисодий зоналар ташкил этилиши ҳам ҳудудлар салоҳиятидан янада кенгрок фойдаланишни назарда тутди.

Орзимурод ҒАЙБУЛЛАЕВ,
иқтисодчи.

Банкдаги барқарорлик тараққиёт омили

Иқтисодийта реал секторнинг самарали фаолият юритишида, фан-таълим, тиббиёт, жисмоний тарбия каби ижтимоий жаҳаларнинг изчил модернизация қилинишида тижорат банкларининг молиявий кўмаги тобора ортиб бормоқда.

Бунга мисол тариқасида «Қишлоқ қурилиш банк» акциядорлик-тижорат банки томонидан олиб борилган мақсадли кредит сийёсати натижа-сида муассаса кредит қўйилмалари 2016 йилнинг 31 декабрь ҳолатига кўра, ўтган йил бошига нисбатан 28,7 фоизга ошиб, 4684,1 млрд. сўмни ташкил этганини қайд этиш жоиз.

Кредит қўйилмаларининг 4,5 фоизи саноатга, 5,7 фоизи савдо ва умумий овқатланишга, 3,5 фоизи қурилиш ва транспортга, 2,6 фоизи қишлоқ хўжалигига йўналтирилганлиги, шунингдек, 3 650,3 млрд. сўм ҳажмидаги маблағ аҳолига имтиёзли ипотека кредити сифатида, 272,8 млрд. сўмлик сармоялар эса, иқтисодийнинг бошқа турли соҳаларини молиявий қўллаб-қувватлашга жалб этилганлиги мазкур тармоқларда муҳим ўзгаришларга юз тутилганлигини тасдиқлайди.

Ҳисобот даврида банк томонидан иқтисодийта йўналтирилган кредитлар ҳажми 1 996,6 млрд. сўмни ташкил этди. Унинг таркибиде инвестиция кредитлари миқдори салмоқли ўрин эгаллади.

Бугунги кунда муассаса Президентимизнинг 2016 йил 5 октябрдаги «Тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонига мувофиқ, кичик бизнесни ривожлантириш, янги иш ўринларини ташкил қилиш ва шу орқали аҳоли даромадларини оширишга қаратилган ишларни изчил давом эттирмоқда. Бу борада 2016 йилги натижалар хусусида тўхталиб, тадбиркорлик субъектларини молиявий қўллаб-қувватлаш мақсадида банкнинг ўз маблағлари ҳисобидан ажратилган кредитлар 2015 йилга нисбатан 200,8 млрд. сўмга ортиб, 782,6 млрд. сўмни ташкил этганлигини, аҳолининг фаол қисмига ўз бизнесини йўлга қўйишлари учун 234,7 млрд. сўмлик микрокредитлар берилганини айтиш мумкин.

Давлат дастурлари ижросида
«Қишлоқ қурилиш банк» АТБ давлат дастурлари ижросининг фаол

иштирокчиларидандир. Жумладан, «Соғлом она ва бола йили» Давлат дастури доирасида ўз чора-тадбирларини белгилаб, шу асосда иш кўрди.

Дастур талабларига кўра, республикамизнинг қишлоқ жойларида сервис хизматларини ташкил этишга 64,3 млрд. сўм миқдорида кредитлар ажратилди. Аёлларнинг уй меҳнатини энгилаштириш ва маиший шароитларини яхшилаш мақсадида истеъмол товарлари, маиший жиҳозларни харид қилишга, тўй маросимлари ўтказишга 5,1 млрд. сўм миқдорида истеъмол

кредитлари, ёш оилаларга эса, 71,7 млрд. сўм миқдорида ипотека кредитлари жалб қилинди.

Касб-ҳунар коллежлари битирувчиларининг тадбиркорлик фаолиятларини ташкил этишларига 26,6 млрд. сўм миқдорида имтиёзли микрокредитлар йўналтирилди. Хотин-қизлар ҳамда ёшларни қўллаб-қувватлаш мақсадида тадбиркор аёллар раҳбарлик қилаётган хўжалик субъектларига 109,4 млрд. сўм миқдорида кредитлар ажратилди.

Шунингдек, янги ташкил

«Ипотека-банк» ва «Юнистрим» ҳамкорлиги

«Ипотека-банк» акциядорлик-тижорат ипотека банки ҳамда «Юнистрим» халқаро пул ўтказмалари ҳамкорлигида ўтказилган акция ниҳоясига етди.

Шу муносабат билан «Ипотека-банк» АТИБнинг «Меҳнат» филиалида акция голибларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди. Унда «Юнистрим» халқаро пул ўтказмалари тизими вакиллари, банк ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди.

Айтиш жоиз, мазкур акция 2016 йилнинг 1 апрелидан 31 декабрга қадар уч босқичда ўтказилди. Ушбу давр мобайнида 128 мингдан ортиқ «Ипотека-банк» мижозлари «Юнистрим» халқаро пул ўтказмалари хизматидан фойдаланган ҳолда акция иштирокчиларига айланди. Шундан 21 нафар мижоз акция якунида тўплаган балларига кўра, голиб деб топилиб, қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

– Тўрт йилдан буён хорижий давлатдан «Юнистрим» тизимида «Ипотека-банк» орқали пул қабул қиламан, – дейди **андижонлик Азизбек Абдурасулов**. – Ушбу банкни танлаганимга сабаб сифатида муассаса шохобчасининг уйимизга яқинлигини, ходимларининг эса, тезкор хизмат кўрсатиши ва хушмуомалалигини қайд этишим мумкин. Акцияда голиб бўлишим – бу омадди. Ҳам хизмат кўрсатиб, ҳам қўшимча рағбатлантираётган ташкилотчиларга миннатдорлик билдираман.

Тадбирда «Ипотека-банк» АТИБ ҳамда «Юнистрим» халқаро пул ўтказмалари тизими ҳамкорлигидаги мана шундай тадбирлар мижозлар учун ўзига хос манфаатдорлик касб этиши, бундан кейин ҳам уларни юқори даражада ташкил этиш ва ўтказиш режалаштирилгани таъкидланди.

Юлдуз МАТҚУРБОНОВА.

«Агробанк»: энг яхши эквайер банк

2016 йилда пластик карталар ёрдамида самарали хизмат кўрсатиш учун банк мижозлари бўлган савдо ва хизмат кўрсатиш нуқталарининг терминаллар билан таъминланганлик даражаси ҳамда пластик карталар орқали амалга оширилган транзакциялар ҳажмининг ўсиши бўйича «Агробанк» акциядорлик-тижорат банки фаолиятида катта натижа қайд этилиб, аҳоли омонатларини жалб қилиш юзасидан республика тижорат банклари ўртасида ўтказилган танловда «Йилнинг энг яхши эквайер банки», деб эътироф этилди.

– *Халқимиз орасида нақд пулсиз ҳисоб-китоблар тизимининг оммалашishi, айниқса, онлайн турдаги пластик карталар жорий қилинганидан сўнг янада кенг тус олди, – дейди «Агробанк» АТБнинг Пластик карталар билан ишлаш бошқармаси бошлиғи Зафар Мамажонов. – 24/7 режимда ишловчи ушбу тўлов воситаси аҳолининг кундалик эҳтиёжларини ва бошқа қатор вазифаларни бажариши билан ҳам ҳаммага манзур бўлмоқда.*

2017 йилнинг 1 январь ҳолатига кўра, банк томонидан мижозларга тарқатилган пластик карталарнинг умумий сони 3 млн. 700 минг 300 донага етказилди. Шундан 2 млн. 302 мингдан ортиқ пластик карта онлайн бўлиб, улар сони ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 140 фоизга кўпайди.

2016 йил мобайнида пластик карталар ҳисобварақларига тақосланаётган даврга нисбатан 135 фоизга кўп, яъни жами 10 трлн. сўм (ўртача бир ой давомида 820-840 млрд. сўм) ҳажмида маблағлар жалб этилиб, ҳисобот санасига улардаги қолдиқ маблағлар 545,4 млрд. сўмга етказилди. Жойлардаги 30 780 га яқин терминал орқали 4,8 трлн. сўмдан ортиқ транзакциялар амалга оширилди. Бунда бир ойлик ўртача савдо айланмалари 400-410 млрд. сўмни ташкил қилди. Ушбу кўрсаткич ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 1,6 трлн. сўм ёки 150 фоиз ошишига эришилди.

Таъкидлаш жоиз, «Агробанк» Марказий аппарати томонидан нақд пул тушумига эга бўлган савдо ва пуллик хизмат кўрсатиш шохобчаларига терминаллар ўрнатиш юзасидан доимий мониторинг ишлари олиб борилмоқда.

Бунда тўлов терминалларига эҳтиёжи бор корхоналарга ўз вақтида терминаллар етказиб берилмоқда.

Бундан ташқари, бугунги кунда жойларда ушбу банкка тегишли 120 та инфокиоск ва 33 та банкومات аҳоли хизматидадир.

Таъкидлаш жоиз, пластик карталар асосидаги барча амалиётлар ва улар ҳажмидаги ўсиш суръати банк томонидан ишга туширилаётган масофавий хизматлар ҳисобига ривож топмоқда. «Agrobankmobile», «Мобиль-савдо», «Agrobank-click», «P2P», «C2B» тизимлари асосидаги хизматлар шулар жумласидандир.

– *Мижозларга янада қулайлик яратиш мақсадида жорий Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йилида янги «Онлайн-коммуналчи» интерактив хизматини татбиқ этишни мақсад қилдик, – дейди Зафар Мамажонов. – Бу билан аҳолидан коммунал тўловларни махсус қурилма (принтерли планшет) орқали онлайн шаклда тўлов агентлари ёрдамида нақд пуллари йиғиш имконияти яратилади. Ҳозирда мазкур тизим бўйича синов ишлари кетмоқда.*

Бугунги кунда «Агробанк» филиалларида бевосита аҳолига хизмат кўрсатишда 17 та сервер қурилмалари, 120 та инфокиоск, 33 та банкومات, 30 776 та терминал, 3,7 млн.дан ортиқ пластик карталар, 1 200 дан зиёд компьютер воситалари, банк биносида 732 та, банкдан ташқари юклаш нуқталарида 1 460 дан ортиқ ридерлар, 230 та персонализатор, 51 та эмбоссер қурилмаси ва бошқа информацион технология воситалари ҳамда 13 та дастурий маҳсулотлардан фойдаланилмоқда.

Эъзоз КАМОЛОВА.

Инвестиция ва қурилиш – 2016 йил якуни

2016 йилда мамлакатимиз иқтисодиётга 16,7 млрд. АҚШ доллари ёки бошқача айтганда, 2015 йилга нисбатан 9,6 фоиз кўп инвестиция киритилди. Ўзлаштирилган хорижий инвестиция ва кредитлар ҳажми 11,3 фоиз ортди ва 3,7 млрд. АҚШ долларига етди. Инвестиция ҳажмидаги асосий капиталнинг ЯИМга нисбати 24,8 фоизни ташкил этиб, ундан аввалги йилдаги даражага нисбатан 1,0 фоизли бандга ўсди.

1-диаграмма.

Инвестициялар ўсиш динамикаси, январь-декабрь ҳолатига, ундан аввалги йилнинг январь-декабрга кўра фоизда

2016 йилнинг ҳисобот даврида Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 25 декабрдаги ПҚ-2458-сонли қарори билан тасдиқланган 2016 йилги Инвестиция дастурига киритилган инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш бўйича чора-тадбирлар кўрилди. 2016 йилдаги фаол инвестиция сиёсатининг амалга оширилиши натижасида умумий қиймати 5,2 млрд. АҚШ доллари бўлган 164 та лойиҳалар ишга туширилди ҳамда 5 329 та янги иш ўринлари яратилди, жумладан, нефть-газ саноатида – 9 та лойиҳа, рангли металлургия тармоғида – 20, электр энергетика соҳасида – 5, машинасозлик тармоғида – 3, электр техника соҳасида – 16, енгил саноатда – 17, бошқа тармоқларда – 94 та лойиҳалар.

Хусусан, «450 МВт қувватли икки буғ станцияси қуриш орқали Толлимаржон ИЭСни кенгайтириш», «Ангрен ИЭСда топофикациян танлов билан юқори қулли кўмирни ёқиш учун 130-150 МВт қувватли энергоблок қуриш», «Сиқув компрессор станциясини қуриш орқали Шарқий Бердақ ва Шимолий Бердақ конлари кўшимча инфратузилмасини ривожлантириш», «Жиззах вилоятида цемент заводи кенгайтириш», «Мис эритиш заводига янги эритув печини қуриш», «Қалмоққир конининг баланسدан ташқари рудаларини ишлаб чиқаришга жалб қилиш», «ЖМ Ўзбекистон» АЖДа «Енгил автомобилларнинг «Т-250» моделини ишлаб чиқаришни ташкил этиш», «Ангрен – Поп электрлаштирилган темир йўлини қуриш», «Ўзбекистон ҳаво йўллари» МАК ҳаво кемалари паркинги янгилаш (2 та Boeing-787 Dreamliner янги самолётларини олиб келиш) ва бошқа кўплаб йirik лойиҳалар ишга туширилди.

2016 йилдаги инвестицияларнинг мулкчилик шаклига кўра тақсимланиши, фоизда

	Жами	Жумладан	
		Давлат мулки	Нодавлат мулк
Асосий капиталдаги инвестиция, млрд. сўмда	49 476,8	8 298,3	41 178,5
Жумладан, қуйдагилар маблағлари ҳисобидан молиялаштирилган:			
Давлат бюджети	2 210,9	22,4	0,9
Давлат мақсадли жамғармалари маблағлари	2 340,3	27,5	0,1
Корхона ва аҳоли	26 355,0	19,2	60,1
Хорижий инвестиция ва кредитлар	10 829,2	18,7	22,6
Банк кредитлари ва бошқа қарз воситалар	5 091,9	2,6	11,8
Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси	2 338,2	6,2	4,4
Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси	311,3	3,4	0,1

МОЛИЯЛАШТИРИШ МАНБАЛАРИ БЎЙИЧА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2016 йилда январь-декабрь ойларида ҳўжалик юритувчи субъектлар ва аҳолининг ўз маблағлари ҳисобидан ўзлаштирилган инвестициялар ҳажми 26 355,0 млрд. сўмни ташкил этди. Бу эса жами инвестицияларнинг деярли ярми (53,3 фоизи)дир.

Инвестициявий мақсадларга йўналтирилган тижорат банклари кредитлари ва бошқа қарз маблағлари ҳажми 5,0 трлн. сўмдан ортди. Жами инвестициялар таркибида банк кредитлари улуши 10,3 фоизга етди.

Жами ўзлаштирилган инвестициялар ҳажмида бюджетдан ташқари жамғармалар, жумладан, Ўзбекистон Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси ва Болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг биргаликдаги улуши 10,1 фоизга тенг бўлди.

ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ ТУРИ БЎЙИЧА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2016 йил январь-декабрь ойларида ўзлаштирилган жами инвестицияларнинг 31,6 фоизи саноатга йўналтирилган. Саноат тармоқлари орасида энг катта улуш тоғ-кон қазилар тармоғи ҳисобига тўғри келди ва саноатда жами ўзлаштирилган инвестицияларнинг 17,6 фоизи айнан шу тармоққа ажратилди. Шунингдек, қайта ишлаш саноатига ҳам салмоқли (14,0 фоиз) инвестициялар киритилди.

Ноишлаб чиқариш соҳасидаги инвестицияларнинг асосий қисми уй-жой қурилиши (22,3 фоиз)га йўналдирилди.

РЕСПУБЛИКА ҲУДУДЛАРИДАГИ ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Фарғона вилоятида «Индорама Қўқон текстиль» ХК МЧЖда ип йигирув ишлаб чиқарилишини ташкил этиш (IV босқич)» лойиҳаси амалга оширилди. Шунингдек, енгил саноат соҳасига доир «Анджон вилояти, Булоқбоши туманида «Фантекс» МЧЖда ип йигирув ишлаб чиқарилишини ташкил этиш» лойиҳаси ишга туширилди.

2-диаграмма.

Республика ҳудудларида инвестициялар ҳажми, 2016 йил январь-декабрь ойларида, умумий ҳисобга кўра фоизда

Сирдарё вилоятида «Мейлисой» конининг қурилиши» инвестициявий лойиҳаси жорий этилди ва «GULISTON MED TEXNIKA» ҚК МЧЖда бир марта фойдаланиш учун стерилланган

1-жадвал.

Иқтисодий фаолият тури бўйича асосий капиталга инвестициялар таркиби, 2016 йил январь-декабрь

	млрд. сўмда	умумий ҳажмига кўра, фоизда
Жами	49 476,8	100,0
жумладан, иқтисодий фаолият турлари бўйича		
Қишлоқ, ўрмон ва балиқчилик ҳўжалиги	1 548,3	3,1
Тоғ-кон қазилар саноати	8 704,7	17,6
шундан		
кўмир ва лигнит қазиб олиш	312,7	0,6
нефть хомашёси ва табиий газ	7 787,5	15,7
металл рудаси	307,2	0,6
Қайта ишловчи саноат	6 932,2	14,0
шундан		
озик-овқат, ичимлик ва тамаки маҳсулотлари	915,3	1,8
тўқимачилик маҳсулотлари ва кийимлар	885,0	1,8
кимвий ишлаб чиқариш	1 054,2	2,1
резина ва пластмасса маҳсулотлари	423,2	0,9
нометалли минерал маҳсулотлар	949,0	1,9
металл	756,7	1,5
метал маҳсулотлар	360,9	0,7
автотранспорт воситалари ва транспорт ускуналари	253,5	0,5
Электр таъминоти, газ, буғ узатиш ва ҳаво конденсацияси	2 545,4	5,1
Сув таъминоти, канализация, йиғиш ва утилизация қилиш	589,6	1,2
Қурилиш	2 203,9	4,5
Улгуржи ва чакана савдо, моторли транспорт воситалари ва мотоциклларни таъмирлаш	2 858,2	5,8
Юк ташиш ва сақлаш	5 199,3	10,5
Ахборот ва алоқа	1 150,4	2,3
шундан		
алоқа	1 085,5	2,2
Молиявий ва сугурта фаолияти	426,3	0,9
Кўчмас мулк билан боғлиқ амалиётлар	958,0	1,9
профессионал, илмий ва техник фаолият	446,4	0,9
Таълим	1 181,4	2,4
Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий хизмат кўрсатиш	924,0	1,9
шундан		
соғлиқни сақлаш	898,6	1,8
санъат, кўнгилочар ва дам олиш соҳаси	381,4	0,8
бошқа турдаги фаолиятлар	1 917,5	3,9
шунингдек,		
Уй-жой қурилиши	11 013,2	22,3

шприцлар ишлаб чиқарилишини ташкиллаштириш» лойиҳаси асосида иш бошлаб юборилди.

«Жиззах пластмасса» АЖда полиэтилен пленка ва қувурларни ишлаб чиқариш ишлари йўлга қўйилиб, «Жиззах» ЭИЗда шиша толасидан иссиқлик изоляциясини таъминлайдиган маҳсулотларни ва кенг турдаги электротехник маҳсулотларни ишлаб чиқаришни ташкил этиш» лойиҳалари ҳам ҳудуднинг иқтисодиёти яхшиланишига ҳисса қўшмоқда.

Тошкент шаҳридаги инвестициялар ҳажми 10 738,7 млрд. сўмни ташкил этди ва республиканинг ҳудудлар кесимидаги инвестициялар умумий ҳажмининг энг катта қисми Тошкент шаҳри улушига тўғри келди (21,7 фоиз). Қашқадарё вилояти (12,8 фоиз) ва Бухоро вилояти (11,8 фоиз) иқтисодиётида ўзлаштирилган инвестициялар ҳажми жами умумий инвестицияларнинг 10 фоизидан ошди.

ХОРИЖИЙ ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Хорижий инвестиция ва кредитларнинг асосий қисми иссиқлик энергетика соҳасига, хусусан, нефть хомашёси ва табиий газни қазиб олишга йўналтирилди. Яъни айнан шу мақсадларда жами хорижий инвестиция ва кредитларнинг 45,0 фоизи ўзлаштирилди. Шунингдек, хорижий

3-диаграмма.

Хорижий инвестициялар ва кредитлар иқтисодиётнинг алоҳида тармоқларида фойдаланилиши, 2016 йил январь-декабрь ойларида, фоизда

инвестицияларнинг салмоқли қисми (12,9 фоиз) юк ташиш ва сақлаш тармоғида қўлланилди.

ҚУРИЛИШ ИШЛАРИ

2016 йил январь-декабрь ойларида 29 265,8 млрд. сўмлик, яъни 2015 йилнинг мос даврига нисбатан 12,5 фоиздан зиёд ҳажмда қурилиш ишлари амалга оширилди. Умумий қурилиш ишлари ҳажмининг 79,1 фоизи янги қурилиш, корхоналарни реконструкция қилиш, кенгайтириш ва техник таъмирлаш ишларига тўғри келди. 20,9 фоиз эса капитал ва жорий таъмирлаш ва бошқа турдаги пудратчи ишларга сафарбар этилди.

Мулкчилик шакли таркибий тузилмасига кўра, қурилиш ишларининг асосий қисми (46,9 фоиз) фуқароларнинг хусусий мулки ва ҳўжалик бирлашмалари мулки (30,3 фоиз)да амалга оширилди.

ИЖТИМОЙ СОҲА ОБЪЕКТЛАРИНИНГ ҚУРИЛИШИ

2016 йил январь-декабрь ойларида 86,4 минг уй ёки умумий майдони 12 416,5 минг кв. метрга тенг 88,8 минг тахонадон (2015 йил якунига кўра 106,4 фоиз) фойдаланишга топширилди.

Шифоналар, амбулатор-поликлиника муассасалари ва қишлоқ врачлик пунктларининг янги қурилиши ва капитал реконструкциясига 495,3 млрд. сўм инвестиция ўзлаштирилди, бу эса соғлиқни сақлаш ва ижтимоий хизматлар кўрсатилиши соҳаси учун йўналтирилган инвестицияларнинг 53,6 фоизи демакдир.

Олий таълим муассасалари, лицей ва касб-хунар коллежлари қурилиши ва реконструкцияси учун 386,8 млрд. сўм инвестиция сарфланди. Бу эса таълим тизимига йўналтирилган инвестицияларнинг 32,7 фоизини ташкил этади. Умумтаълим ва ихтисослаштирилган мактаблар қурилишига 323,0 млрд. сўм ёки таълим тизимига йўналтирилган инвестицияларнинг 27,3 фоизи сафарбар қилинди.

КРЕДИТ ТАВАККАЛЧИЛИГИНИ БОШҚАРИШНИНГ АСОСИЙ УСУЛ ВА МЕХАНИЗМЛАРИ

Сўнги йилларда ривожланиб бораётган банк тизимида банк кредити ва инвестицияси ҳажми (йилига 25-30 фоизга) ўсиши тенденцияси кузатилмоқда. Галдаги вазифа эса кредит таваккалчилигини ҳар томонлама баҳолаш ва унинг ҳисобини юритиш орқали кредит портфелини самарали бошқариш ҳамда амалдаги кредитлаш тизимини янада такомиллаштиришдан иборат.

Кредитлаш жараёнида банк фаолиятида асосан қуйида кўрсатилган икки турдаги кредит таваккалчилиги учрайди:

- қарз олувчи томонидан кредитнинг асосий маблагини ва фоиз тўловларининг ўз вақтида қопланмаслиги билан боғлиқ таваккалчилик;

- банк активларидаги қисмларнинг қиймати пасайиб кетиши таваккалчилиги. Яъни бунда қўрилган даражадаги даромадга нисбатан камроқ даромадга эга бўлиш ҳолати юзга келади. Мазкур турдаги таваккалчилик алоҳида ажратилган кредит эмас, балки умумий кредит портфелига хос хусусиятдир.

Банқда кредит таваккалчилигини бошқариш тизими банкнинг кредит фаолияти муносиб даражада ишлашига таъсир кўрсатувчи ва бир-бири билан узвий боғлиқ механизм ва жараёнларни ўзида ифода этади. Шунингдек, мазкур тизим қуйидаги йўналишларни ўзида қамраб олади:

- кредит фаолиятини ташкиллаштириш, уларни рўйхатга олиш ва ҳисобини юритиш;

- кредитлар бошқарилишини назорат қилиш ва мониторингини юритиш, хусусан, уларнинг ҳар бирини алоҳида тарзда ва алоҳида тармоқ ёки сегментлар кесимида таҳлил қилиш;

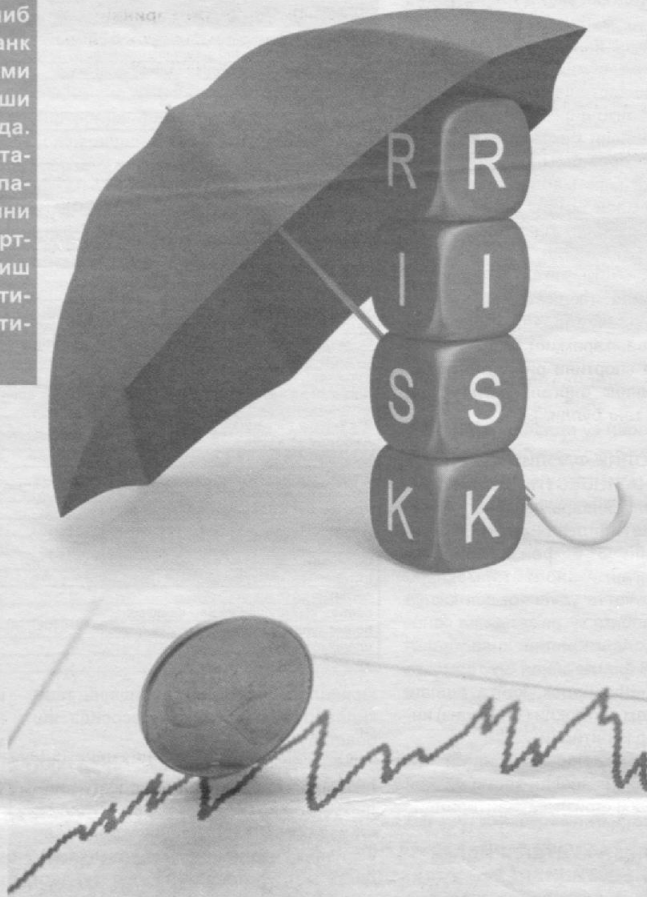
- кредит қийматини шакллантириш ва аниқлаш;

- муаммоли кредитларни бошқариш;

- кредит таваккалчилигини алоҳида тартибда ҳамда умумий кўламда баҳолаш ва таҳлил қилиш;

- кредитлаш лимитини белгилаш.

Кредит таваккалчилигини баҳолаш ва таҳлил қилиш усули сифат ва сон мезонларини биргаликда қўллашга асосланган. Сифат кўрсаткичлари қарздор ҳақида умумий маълумотлар, жумладан, молиявий барқарорлик, бизнесдаги фаоллик, ликвидлик ва рентабеллик ҳамда кафолат таъминотининг сифатига оид кўрсаткичларни ўзида мужассам этади. Сифат мезонлари рақамли шаклда баҳоланадиган бўлса, сон жиҳатдан баҳолаш эса кредит фаолиятидаги йўқотишлар чегарасини аниқлашга хизмат қилади.

КРЕДИТ ТАВАККАЛЧИЛИГИНИ КАМАЙТИРИШНИНГ БЕШ УСУЛИ

Кредит сифати ва таваккалчилик даражасини баҳолашни тартибга солувчи асосий меъёрий ҳужжатлардан бири Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг «Тижорат банкларида активлар сифатини таснифлаш ва активлар бўйича эҳтимолий йўқотишларни қоплаш учун захиралар шакллантириш ҳамда улардан фойдаланиш тартиби тўғрисида»ги (2015 йил 14 июлда 2696 сон билан рўйхатга олинган) Низомини ҳисобланади.

Мазкур ҳужжатга мувофиқ, кредит таваккалчилигини баҳолаш ва кредитни тегишли тартибда таснифлаш қарздор фаолиятининг комплекс жиҳатдан таҳлил этилишини назарда тутаяди. Хусусан, қарздор фаолият юритаётган тармоқ тенденцияси ва истиқболли, қарздор тақдим этган лойиҳанинг техник амалга оширилиши ва иқтисодий рақобатбардорлиги, молиявий ҳолати ва кредит олишга қодирлиги, кредит тарихи, лойиҳасининг иқтисодий жиҳатдан асосланиши ҳамда раҳбарининг бошқариш қобилияти ўрганилади.

Бугунги кунда мамлакатимиздаги банк амалиётида кредит таваккалчилигини камайтириш (минималлаштириш) мақсадида қуйидаги усуллардан фойдаланилмоқда:

- кредит портфелини диверсификациялаш (қарздор фаолиятининг тури, жўгрофий майдони ва тарихи);

- таваккалчилик даражаси ўта юқори бўлишининг олдини олиш мақсадида кредитлаш ҳажми ва муддатлари бўйича лимит белгилаш;

- кредитлашнинг оқилона фоизини белгилашда қарздорнинг индивидуал жиҳатларига эътибор қаратиш;

- эҳтимолий зарар ва йўқотишларни қоплаш мақсадида захира маблағ жамғариш;

- таъминотдан фойдаланиш, унинг турини аниқлаш ва баҳолаш.

Кредит таваккалчилигини минималлаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан қарздорга ажратиладиган кредит ҳажмини камайтириш механизмига амал қилишга жиддий эътибор қаратилмоқда. Хусусан, амалдаги банк қонунчилигига мувофиқ, бир нафар қарздордан тортиб уларнинг бир гуруҳига тўғри келувчи таваккалчилик миқдори чекланган, банк томонидан ўз акциядорларига ажратиладиган йирик кредит таваккалчилигининг, кредит маблағининг максимал қиймати белгиланган. Шунингдек, банк билан алоҳида тўифадаги муносабатга киришган (инсайдерлар) шахсларга нисбатан қўлланиладиган кредит таваккалчилигининг ялпи ҳажми ҳам аниқ.

VAR-ТЕХНОЛОГИЯСИ – «ТАВАККАЛГА АСОСЛАНГАН ҚИЙМАТ»

Банк ишига оид жаҳон амалиёти ва назариясида кредитлаш лимитини аниқлашнинг бир қатор самарали усуллари шакллантирилган. Улардан энг кўп қўлланиладигани (айниқса, ривожланаётган мамлакатларда) бу – кредитлаш лимитини белгилашда муайян қарздорнинг активлари қиймати, яъни таъминоти, шахсий сармоясини, муайян даврдаги тушумини инобатга олиш усули ҳисобланади. Жаҳоннинг етакчи банкларида унданда оммалашган усулдан фойдаланилади. Яъни бу усул ажратиладиган кредитнинг махсус параметрлари рўйхати тузилиши ва лимитлашнинг илмий асосланган ҳисобларига асосан амалга оширишни назарда тутувчи VAR-технологияга (value-at-risk, «таваккалга асосланган қийमत») асосланган усулдир. Мазкур технологиядан фойдаланган ҳолда аниқ ҳисоб-китоб юритилиши ҳисобига банк кредитлаш фаолиятининг максимал даражада фойда кўриши ва банкнинг кредит салоҳияти тўлиқ ишга туширилиши кузатилган. Юқорида замонавий иқтисодий жараёнлар тараққиётининг динамикаси ҳисобга олинувчи кредитлаш лимитини белгилашда қўлланиладиган усуллар қайд этилди. Бундай усуллар қаторида муайян сифат ва сон кўрсаткичлари тўпламини ўзида мужассам этувчи синтетик нисбатлар ёрдамида юзага келувчи агрегирлашган кўрсаткичлардан ҳам фойдаланилмоқда.

Жисмоний шахсларга таклиф этиладиган кредитлар ҳақида сўз юритилганида, айтиш лозим, кредит ҳажми кредит олишни мўлжаллаётган жисмоний шахснинг даромадидан келиб чиқиб белгиланади. Аксарият пайтда қарздор ўз даромадининг 30 дан 50 фоизгача бўлган қисмини кредит маблағини қоплашга йўналтириши кузатилган.

КРЕДИТ ТАВАККАЛЧИЛИГИНИ КАМАЙТИРИШ САМАРАДОРЛИГИ

Жисмоний шахсларга кредит ажратишга оид қарор қабул қилинишида нисбатан энг кўп қўлланиладиган усулдан фойдаланилади. Яъни бунда математик статистикани қўлловчи «скоринг» модели ва мутахассисларнинг субъектив баҳоси муҳим аҳамият касб этади. Скоринг тизимидан фойдаланишнинг афзаллиги шундаки, кредит олиш сўралган аризани ҳолисона ўрганиш автоматик тарзда амалга оширилади ва бу ўрганишга кетадиган вақт қисқаради. Аини пайтда скоринг тизимидан фойдаланиш жараёнида шуни унутмаслик керакки, бу тизим ёрдамида қарздорнинг кредит тўлаш қобилияти таҳлил этилганида фақатгина қарздор тақдим этган маълумотларга таянилади.

Кредит таваккалчилиги даражасини самарали камайтириш мақсади қарздорнинг кредит тарихига оид маълумотларни ўзида сақловчи кредит бюроси тизими билан банк ўртасидаги муносабатни фаоллаштиришга ҳам хизмат қилади. Ўзбекистон Республикасида «Кредит ахбороти алмашинуви тўғрисида»ги Қонунига мувофиқ, кредит бюросида кредит ахбороти субъектларига оид маълумотлар, кредит ахбороти субъектининг кредит битимлари ҳамда кредит ахбороти субъектининг мажбуриятлари ва уларнинг ижросига оид ҳолатни акс эттирувчи маълумотлар шакллантирилади. Бугунги кунда Ўзбекистонда Марказий банкнинг махсус лицензиясига асосан «Кредит-ахборот таҳлилий маркази» кредит бюроси МЧЖ фаолият юритмоқда.

Халқоро тамойил ва стандартлар асосида банк фаолиятининг сифатига бўлган талаб ортиши туфайли тижорат банкларидан кредитлаш ва кредит таваккалчилигини бошқаришга оқилона ёндашиш талаб этилади. Зотан, кредитлашнинг кескин стандартларини қўллашга оид чора-тадбирлардан қўзланган мақсад кредит портфелининг сифати юқори бўлишини таъминлаш ҳисобланади.

Низомиддин МУРОДОВ.

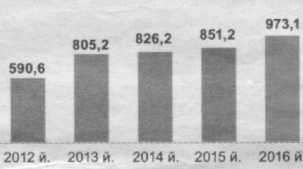
ЛИЗИНГ ХИЗМАТЛАРИ БОЗОРИ: битимлар ҳажмининг ўсиши

ЛИЗИНГ ХИЗМАТЛАРИ БОЗОРИ ҲАЖМИ ВА ДИНАМИКАСИ

Янги лизинг битимлари ҳажмининг ўсиши 2016 йилда 14 фоизни, лизинг портфели бўйича ўсиш эса 5,5 фоиздан зиёдни ташкил этди. Лизинг бозори ташкил топган сўнги 20 йил мобайнида илк марта табиғат ресурслари ускуналар тармоғи бозордаги улуши бўйича етакчи (36 фоиз) ўринга чиқиб олди.

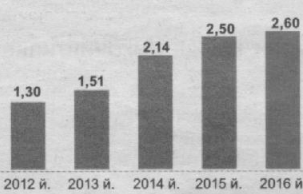
2016 йилда лизинг фаолияти билан шуғулланувчи 126 та ташкилот рўйхатдан ўтди. Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси маълумотларига кўра, лизинг фаолияти билан 69 та ташкилот, жумладан 21 та тижорат банклари фаол тарзда иш олиб борган. Қолган лизинг берувчилар эса ундан аввалги йилларда тузилган битимлар бўйича лизинг тўловларини қоплаш ва мониторинг қилиш билан шуғулланган.

Янги лизинг битимлари ҳажмининг ўсиш динамикаси, млрд. сўмда

2016 йилда лизинг берувчилар томонидан умумий ҳажми 973,1 млрд. сўмлик 5 540 дан ортиқ янги лизинг битимлари тузилган. 2015 йилга нисбатан бу кўрсаткич 121,9 млрд. сўмга кўпайган. 2016 йилнинг I ярим йиллигида лизинг берувчилар томонидан 430,4 млрд. сўмлик лизинг битимлари тузилган бўлса, II ярим йилликда улар бироз фаоллашган ва битимлар умумий ҳажми бу даврда 542,7 млрд. сўмга етган.

Лизинг битимлари портфелининг ўсиш динамикаси, трлн. сўмда

Лизинг операцияларининг умумий портфели 2 трлн. 590 млрд. сўмни ташкил этиб, 2015 йилга нисбатан бу кўрсаткич 5,5 фоизга ортди. Тижорат банкларининг лизинг портфели 973,1 млрд. сўмни ташкил этди.

ЛИЗИНГ БОЗОРИ ИШТИРОКЧИЛАРИ

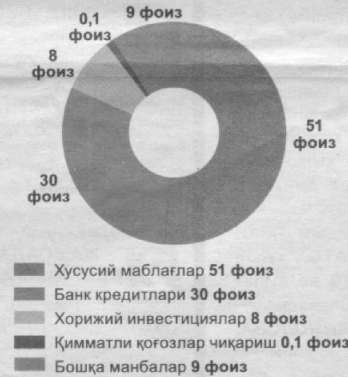
Аввалги йиллар каби 2016 йил якунига кўра ҳам, лизинг бозорининг лизинг берувчилар ўртасида тақсимланиш тенденцияси қайд этилди, яъни лизинг бозорининг 65 фоизи лизинг компанияларига тегишли бўлди. Тижорат банклари томонидан кўрсатилган лизинг хизматлари улуши ҳам 2015 йилга нисбатан ортди. Натижада уларнинг бозордаги улуши 35 фоизгача ўсди. Тижорат банклари томонидан кузатилаётган босиқлик амал-

даги қонунчиликда тижорат банкларининг лизинг операциялари маблағи биринчи даражали капиталнинг 25 фоиздан ортмаслиги лозимлигига оид меъёرنинг мавжудлиги билан боғлиқ.

2016 йилда тузилган янги битимлар бўйича лизинг бозорининг 48,7 фоизи ёки 473,9 млрд. сўм бешта лизинг компанияси, яъни «O'zagrolizing» АЛК, «O'zavtosanoat-Leasing» ЛК МЧЖ, «Uzbek Leasing International А.О.» АЖ, «Taiba Leasing» ХК МЧЖ ва «O'zmeiliomashlizing» ДЛК ҳиссасига тўғри келди. Улардан учтаси давлат ихтисослаштирилган лизинг компаниялари ҳисобланади. «Uzbek Leasing International» АЖ ва «Taiba Leasing» ХК МЧЖлар эса хорижий муассислар томонидан ташкил этилган кенг профилдаги лизинг компаниялари бўлиб, уларнинг асосий мақсади кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга йўналтирилган.

Тижорат банкларининг лизинг бозори таҳлилига асосан, таъкидлаш жоизки, янги лизинг битимлари ҳажми бўйича банклар рейтингига «Капиталбанк» АТБ илк марта етакчилик

Лизинг берувчиларнинг молиялаштириш манбалари

қилмоқда ҳамда иккинчи энг йирик лизинг берувчи сифатида қайд этилди. 2016 йилда «Капиталбанк» АТБ ўз маблағлари ҳисобига лизинг объектларини импорт қилишга оид 41 та лизинг битимини имзолади.

2016 йилда тузилган лизинг битимларининг қарийб ярмидан кўпи лизинг берувчиларнинг ўз маблағлари ва атиги 30 фоизи банклардан жалб этилган маблағлар ҳисобига молиялаштирилди. Ушбу ҳолат лизинг олувчилар учун банклардан кредит сифатида жалб этилаётган маблағларнинг нисбатан қиммат тушаётгани, натижада эса

Янги лизинг битимлари ҳажми ортиши тенденцияси лизинг бозори иштирокчилари ўртасида қуйидагича тақсимланган:

	2011 й.	2012 й.	2013 й.	2014 й.	2015 й.	2016 й.
ЛИЗИНГ КОМПАНИЯЛАРИ						
– мулк қиймати, млрд. сўмда	325,1	381,0	560,2	592,6	668,2	630,8
– улуши фоизда	67,1%	64,5%	69,6%	71,7%	78,5%	64,8%
БАНКЛАР						
– мулк қиймати, млрд. сўмда	159,4	209,6	244,9	233,6	183,0	342,3
– улуши фоизда	32,9%	35,5%	30,4%	28,3%	21,5%	35,2%
Жами	484,5	590,6	805,2	826,2	851,2	973,1

Ахборот ва статистика бўлими томонидан Ўзбекистон лизинг берувчилар уюшмаси (www.ula.uz) материаллари асосида тайёрланди.

Лизинг битимларининг асосий маблағлар тури бўйича тақсимланиши

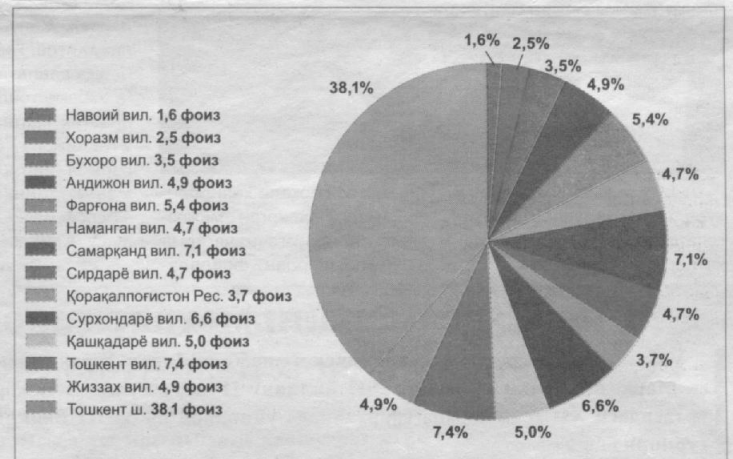
- Қишлоқ хўжалик техникаси 32,5 фоиз
- Автотранспорт 14,8 фоиз
- Кўчмас мулк 16,7 фоиз
- Техник ускуналар 36,0 фоиз

лизинг компаниялари лойиҳаларни ўз маблағлари ҳисобига молиялаштиришни маъқул кўраётгани билан изоҳланади.

ЛИЗИНГГА БЕРИЛГАН МУЛКНИНГ ТАРКИБИЙ ТУЗИЛМАСИ

2016 йилда илк марта табиғат ресурслари ускуналарнинг улуши 36 фоизга етди. Технологик ускуналар бозорда қурилиш техникаси ва қурилиш маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўйича ускуналарга талаб юқори даражада

Янги лизинг битимлари бўйича ҳудудлар улуши

Лизинг берувчи банклар ТОП 5 лиги

№	Банк номи	Лизинг операциялари ҳажми, млрд. сўмда
1	«Капиталбанк» АТБ	117,9
2	«Асака» банк	54,9
3	«Қишлоқ қурилиш банк» АТБ	36,1
4	«KDB Bank O'zbekiston» АЖ	27,8
5	ЧЭКИ «Ҳамкорбанк» АТБ	26,9

бўлмоқда. Лизингга берилган қурилиш техникаси ва ускуналарининг умумий ҳажми 115,5 млрд. сўмни, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш бўйича ускуналар 29,2 млрд. сўмни ва тўқимачилик ускуналари 26,9 млрд. сўмни ташкил этди.

Лизингга берувчилар орасида тақдим этилган технологик ускуналар ҳажми бўйича «Капиталбанк» АТБ (47,6 млрд. сўм), «Uzbek Leasing International А.О.» АЖ (46,2 млрд. сўм) ва «KDB Bank O'zbekiston» АЖ (27,8 млрд. сўм) етакчилик қилмоқда.

Лизингга берилган мулклар таркибида қишлоқ хўжалиги техникасининг улуши 32,5 фоизни, кўчмас мулк улуши 16,7 фоизни ва автотранспорт улуши 14,8 фоизни ташкил этмоқда.

БИТИМЛАРНИНГ ҲУДУДЛАР КЕСИМИДА ТАҚСИМЛАНИШИ

Мамлакат лизинг бозорида барча амалга оширилган янги лизинг операцияларининг 38,1 фоизи тўғри келувчи Тошкент шаҳрини ҳисобга олмаганда, лизинг операцияларининг республика бўйича тақсимланиши деярли бир хил. Шунингдек, 2016 йил якунига кўра, Тошкент (7,4 фоиз) ва Самарқанд (7,1 фоиз) вилоятлари ҳам етакчилик қилмоқда.

Бизнес вакиллари учрашуви

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси томонидан Швециянинг «Business Sweden» савдо ва инвестиция уйи ҳамкорлигида Швециянинг Ўзбекистондаги фавкулда ва мухтор элчиси И.Терман раҳбарлигидаги Швеция бизнеси вакилларининг ташири амалга оширилди.

Ушбу ташир доирасида пойтахтимиздаги «International Hotel Tashkent» меҳмонхонасида Ўзбекистон – Швеция бизнес-форуми ва кооперация биржаси бўлиб ўтади.

Томонлар ишбилармонлари ўртасида савдо алоқаларини йўлга қўйишга кўмаклашиш, Ўзбекистонда бизнес юритиш бўйича Швеция компанияларининг тажрибаси юзасидан тақдирот ўтказиш, янги қўшма корхоналарни ташкил этиб, инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш мақсадида ташкил этилган тадбирда тоғ-кон саноати, энергетика, телекоммуникация, транспорт ва инфратузилмани ривожлантириш каби соҳаларда фаолият юритаётган йирик компаниялар вакиллари иштирок этди.

Таъкидлаш жоиз, Ўзбекистон – Швеция савдо-иқтисодий алоқалари йил сайин ривож-

ланиб бормоқда. Давлатларaro ҳамкорлик дастлаб импорт операциялари ҳиссасига тўғри келган бўлса, кейинги беш йилда экспорт амалиётлари ҳам ижобий натижаларни (2015 йилда 1,1 млн. АҚШ долларига тенг маҳсулот экспорт қилинган) қайд этди.

Ҳозир мамлакатимизда Швеция капитали иштирокидаги саккизта корхона фаолият юритмоқда. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги қошида Швеция компаниясининг битта ваколатхонаси аккредитация қилинган.

Ишбилармонлик учрашуви чоғида икки давлат тадбиркорлари ўртасидаги ўзаро муносабатларни мустаҳкамлаш бўйича ҳамкорлик масалалари кўриб чиқилди.

Гулшан ЮСУПОВА.

«Дунё бўйлаб 50 харид ҳудуд» халқаро акцияси

«Ипак йўли» акциядорлик инновация тижорат банки «UnionPay International» компанияси томонидан «Дунё бўйлаб 50 харид ҳудуд» акцияси ўтказилаётганини маълум қилмоқда.

Ушбу акция шартларига кўра, жорий йилнинг 31 мартгача дунёнинг кўплаб мамлакатларида «UnionPay» плас-

тик картаси орқали харидларни амалга оширган мижозларга 30 фоизгача чегирма ва имтиёزلардан фойдала-

ниш имконияти берилмоқда.

Харид ҳудудлари мингдан ортиқ савдо ва хизмат кўрсатиш нуқталари, жумладан, гипермаркет, супермаркет, ресторан ва кафеларни ўз ичига олади.

Акцияда иштирок этувчи мамлакатлар қаторига эса, Россия, АҚШ, Европа, Канада, Таиланд, Сингапур, Малайзия, Жанубий Корея, Япония, Хитой, Янги Зеландия ва бошқа давлатлар қиради.

Ўзбекистонда «UnionPay» пластик карталари эмитенти учта тижорат банки: хорижий сармоя иштирокидаги ЧЭКИ «Ҳамкорбанк» АТБ, «Asia Alliance Bank» АТБ ва «Ипак йўли» АТИБ ҳисобланади.

Эъзоз КАМОЛОВА.

Спорт – самарали меҳнат гарови

Ўзбекистон банклари Ассоциацияси ташаббуси билан Ўзбекистон Республикаси Марказий банки қўмағида 2017 йилнинг 11 март кунидан тижорат банклари ўртасидаги XII Банкларaro спартакиада ўйинлари ва XVIII Банкларaro футбол турнири бошланмоқда.

Таъкидлаш жоизки, сўнгги 17 йил давомида анъанавий равишда банк ходимларининг спортга қизиқиши ва эътиборини кучайтириш, Ватанга садоқат руҳида баркамол инсон қилиб тарбиялаш, жисмоний тарбия, соғломлаштириш ва оммавий спорт тадбирларини замон талаблари даражасида ривожлантиришни амалга ошириш, ходимларнинг ишдан ташқари бўш вақтларини

мазмунли ташкил этиш, ғалабага бўлган интилиш ва иштиёқини камол топтириш, соғлом турмуш тарзини шакллантириш ва меҳнат самарадорлигини ошириш мақсадида 7 та спорт тури – бадминтон, баскетбол, волейбол, сузич, теннис ва стол теннис, мини-футбол ҳамда банкларaro футбол турнири ўтказиб келинмоқда.

Жасур МИРЗАЕВ.

ИШДА ЧАРЧАМАСЛИК СИРЛАРИ

Идорада кунига 8-10 соат вақтини ўтказган инсонларга кечки чарчоқ табиий ҳолдек туюлади. Айни пайтда бундай толиқиш ҳар доим ҳам иш туфайли эмас, балки унга ёндош омиллар сабабли юзага келиши мумкин. Ушбу омиллар билан эса курашиш мумкин ва зарурдир. Мутахассислар идоравий чарқонинг психологик сабабларини ўрганишди.

«Яшаш учун ишлаш, ишлаш учун яшаш эмас» тамойилига кўплаб инсонлар амал қилишни истаиди. Бироқ кўп ҳолларда мазкур тамойилга амал қилинмайди, психологларнинг маслаҳатига қулоқ солинмайди ва мутахассислар ишдан ўта чарчаган ҳолда уйга қайтишади.

Муттасил адашиш ва синовлар, кузатув ва таҳлиллар асосида айрим инсонлар чарқонки бошқаришга ўрганган. Биз куйида толиқишнинг олдини оладиган айрим ғоя ва маслаҳатларни тақдим этмоқдамиз.

Шундай қилиб, аввал сабабларни таҳлил этсак.

1 ИШГА НИСБАТАН ЎТА ЖИДДИЙ МУНОСАБАТ.

Биз кўпинча идорада жиддий қиёфада, ҳазил-хузул қилмай, уф тортиб юрамиз. Таниқли тадбиркор, «Қувноқлик – бу яхши одат. Ишда қандай қилиб қувноқ юриш мумкин?» номли китоб муаллифи Майк Викнинг фикрича, ишни чарқоқ ҳиссини ҳис қилмасдан туриб муваффақиятли адо этишнинг энг мақбул йўли, бу ишга нисбатан енгилроқ, ҳатто юмор билан муносабатда бўлиш ва, албатта, раҳбарият топширигини жаҳл қилмасдан қабул қилиш ҳисобланади.

«... жиддийлик кераклигини ҳис қилиш вақтидагина керак бўлади», – дейди Майк.

2 ЖАМОАДА ВАҚТИ-ВАҚТИ БИЛАН ЗИДДИЯТНИНГ ЮЗАГА КЕЛИШИ.

«Ишда бахтиёр бўлиш санъати» номли китобда ёзилишича, барча инсонлар онг-шуурида бахт, дўстлик ва Ҳамкор муносабатга эришиш ҳисси мавжуд бўлади. Бироқ ишда кичик-кичик можаролар юзага келган тақдирда инсон ўзини ноқулай ҳис қилади ва ушбу ноқулайликни бартараф этиш кишидан кўплаб вақт, куч ва ҳиссиётларни олиб қўяди.

3 ЎЗ-ЎЗИНИ НАМОЁН ҚИЛИШ ИМКОНИЯТИНИНГ ЙЎҚЛИГИ ОХИР-ОҚИБАТ КИШИДА ТУНД КАЙФИЯТНИ КЕЛТИРИБ ЧИҚАРАДИ.

Фикр билдириш, ҳиссиётларни кўрсатишга имконият яратилмаслиги чарқоқ ва тушунликка сабаб бўлади.

4 ҲАРАКАТНИНГ ЕТИШМАСЛИГИ.

Италиялик олим Анже-ло Моссо XIX асрдаёқ ақлий чарқоқ вақтида жисмоний зўриқиш ҳам юзага келишини исботлаган. Шундай қилиб, иш сифатига таъсир қилувчи тўртта асосий сабабни санаб ўтдик. Идоравий чарқонки қандай қилиб енгил усуллари ҳақидаги маслаҳатларимизни эса кейинги сонларимизда ўқишингиз мумкин.

Интернет материаллари асосида.

БАНК АХБОРОТНОМАСИ

АХБОРОТ-ТАҲЛИЛИЙ ГАЗЕТА

ҲАМКОРЛАРИМИЗ ВА МУАССИС

Ўзбекистон Республикаси
Марказий банки

«Norma Hamkor» МЧЖ

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

БОШ МУҲАРРИР

А.Н. НАЗАРОВ

Нашр учун масъул

А.С. АСРОПОВ

ЧОП ЭТИШГА ТАЙЁРЛОВЧИ

«Moliya yangiliklari agentligi» МЧЖ

ДИРЕКТОР

Р.Л. ВАЛИЕВ

Газета таҳририятнинг техник
ускуналарида саҳифаланди.

АХБОРОТ ҚЎМАГИ

ЎЗА, «Туркистон-пресс» НАА

ТАҲРИРИЯТ МАЗИЛИ:

100084, Тошкент ш.,

Г. Мавлонов кўчаси, 1а-уй, 3-қават.

e-mail: info@banknews.uz,

www.banknews.uz

Реклама ва эълонлар учун

234-43-18

телефони орқали мурожаат қилинг.

Юридик шахслар учун нашр индекси – 102.

Жисмоний шахслар учун нашр индекси – 377.

Таҳририятнинг фақат ёзма розилиги билан «Банк ахборотномаси»да эълон қилинган материалларни кўчириб босишга икозат берилмайди. Қўлёзмалар тақрир қилинмайди ва қайтарилмайди.

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 2012 йил 10 январьда 0065-гартиб рақами билан рўйхатга олинган.

Газета ҳафтада бир марта пайшанба кунини чиқади.

Буюртма № 845.

Адади 8561 нуска.

Нархи шартнома асосида.

Газета А3 ҳажмда, 3 шартли босма табақда

чоп этилди.

Босишга рухсат этилди: 1.03.2017 й., 9.00.